

DIPLOMADOLGOZAT

TÖRÖKNÉ MILÁK TÍMEA RITA
EMBERI ERŐFORRÁS TANÁCSADÓ MESTERSZAK

GÖDÖLLŐ
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Emberi erőforrás tanácsadó mesterképzési szak

**Az organikus pedagógia bemutatása és annak hatásának vizsgálata a
pályaorientációra**

Belső konzulens: **Dr. Suhajda Csilla Judit**
egyetemi docens

Belső konzulens
Intézete/Tanszéke: Vidékfejlesztés és Fenntartható
Gazdaság Intézet
Humántudományi és
Szakképzési Tanszék

Készítette: **Törökné Milák Tímea Rita**

Gödöllő2023

Tartalom

1. Bevezetés	4
1.1. A témaválasztás indoklása	4
1.2 A kutatás célja	5
1.3. A dolgozat felépítése és várható hozama	6
2. Szakirodalmi áttekintés	7
2.1. Az oktatás kihívásai a XXI. században	7
2.1.1. A korai életkorban használt digitális eszközök hatása a kisgyermek fejlődésére	7
2.1.2. A hagyományos oktatási rendszerben tapasztalható nehézségek	13
2.1.3. A pedagógusok hatása a gyermekek személyiségfejlődésére	15
2.1.4. A diákok túlterheltek	16
2.2. Az érzelmi intelligencia	17
2.2.1. Az Érzelmi intelligencia készségcsoportjai, fejlesztésének módja	18
2.2.2. A nem kognitív készségek és a változó munkaerőpiaci igények kapcsolata	19
2.2.3. Az EQ fejlesztése az iskolában	20
2.3. Az organikus pedagógia	21
2.3.1. Josef Kentenich atya munkássága	21
2.3.2. A pedagógia jelene	22
2.3.3. A pedagógia alapelvei	23
2.3.4. Az organikus pedagógia a váci egyházmegyében	25
2.4. Pályaválasztás, pályaorientáció	25
2.4.1. Fogalomtisztázás	25
2.4.2. A pályaválasztást meghatározó tényezők	26
2.4.3. A pályaorientáció szerepe a közoktatásban	27
2.4.4. Pályaorientáció szerepe az általános iskolában	28
2.4.5. Életút támogató pályaorientáció	29
3. Saját vizsgálat	31
3.1. Kutatási célok, kutatási kérdések, hipotézisek	31
3.1.1. A vizsgálati hipotézisek bemutatása	31
3.2. A vizsgálati módszerek	32
3.2.1. Az interjú vizsgálat	32
3.2.2. A kérdőíves vizsgálat	32
3.3. A vizsgálat helyszíne	33
3.4. Az interjú vizsgálat eredményei	33

3.4.1. Pedagógusok összetétele és kapcsolata a módszerrel	33
3.4.2. A család és az iskola kapcsolata a pedagógusok szemével	36
3.4.3. Pályaorientációval kapcsolatos kérdések	39
3.4.4. Fejlesztési ötletek, észrevételek	44
3.5. A kérdőíves vizsgálat eredményei	45
3.5.1. Szülők ismerete és kapcsolata a módszerrel	45
3.3.2. Család és iskola kapcsolata a szülők szemével	50
3.3.3. Pályaorientáció az iskolában, szülői tapasztalatok	53
4. Következtetések, javaslatok	58
4.1. A hipotézisek értékelése	58
4.2. Javaslatok	61
5. Összefoglalás	63
6. Irodalomjegyzék	65
7. Táblázatok és ábrák jegyzéke	69
7.1. Ábrák jegyzéke	69
7.2. Táblázatok jegyzéke	69
8. Mellékletek	70
8.1. 1 számú melléklet: Tanári interjú kérdései:	70
8.2. 2 számú melléklet: Szülői kérdőív kérdései:	71
9. Függelékek	77

1. Bevezetés

1.1. A témaválasztás indoklása

Ki vagyok én? Hová tartok? Két kérdés, ami talán mindig is foglalkoztatta az emberiséget, és amit minden ember feltesz magának élete során legalább egyszer. Keressük a válaszokat, keressük az utunkat, döntéseket hozunk. A döntések során hatnak ránk élményeink, ismereteink, szocializációs közegünk, a család, a barátok.

Pályaválasztásom során a pedagógiai pályát választottam, mert úgy éreztem olyan munkát tudok vele végezni, amivel a felnövekvő generációt segíthetem élete első éveiben. Mikor gyermekeim iskolás korba léptek, egyre fontosabbá vált számomra az iskolás korosztály, egyre inkább éreztem, hogy szívesen foglalkoznék nagyobb gyermekekkel, fiatalokkal is. Ekkor találtam rá az emberi erőforrás tanácsadás mesterképzésre. A gyakorlatok során világossá vált számomra, hogy a mai fiatalok tudatosnak tűnnek ugyan, de a bizonytalanság, a kérdések ott vannak bennük és szükségük van támogatásra, megerősítésre. A keresés folyamatában, a döntések előtti bizonytalan pillanatokban támogatni, megerősíteni őket, hogy a számukra legmegfelelőbb irányt válasszák. Ezt jelenti számomra a tanácsadás. A fiatalok többsége sikeres életre vágyik.

De mi is a siker? A siker mindenkinek mást jelent, de talán általánosságban egyetérthetünk abban, hogy a sikeres életet nem csak a megszerzett lexikális tudás, nem csak a nyelvvizsgák és a diplomák száma határozza meg, hiszen kognitív képességeinken túl számos nem kognitív képesség, készség megléte szükséges. A jövő kiszámíthatatlan, rohamosan fejlődő technológiai fejlesztések jellemzik napjainkat. Életünk számos területét segítik a digitális eszközök, de nem sodródhatunk el teljesen a virtuális élet felé, hiszen emberek vagyunk, társas lények, szeretetben, elfogadásban, elismerésben gazdag kapcsolatainkban érezzük igazán boldognak magunkat. Kapcsolataink minőségét, milyenségét számos szociális készség teheti mélyebbé, eredményesebbé, melyek a családi kötelekeinken túl megmutatkoznak baráti, munkatársi kapcsolatainkban is. Az egész életet és annak minden területét átszövő képességek, készségek ezek. Nem lehet átsiklani efelett, sőt azt gondolom, hogy hangsúlyt kell fektetni már a köznevelésben is az önismeretre, a személyiségfejlesztésre és az érzelmi intelligencia fejlesztésére. Emellett fontos, hogy a gyermekek emberi kapcsolatokkal gazdagodjanak, hogy felnőttként is tudjanak emberekkel együtt dolgozni, problémákat közösen megoldani és nyitott szívvel forduljanak azokhoz az embertársaikhoz, akiknek segítségre, támogatásra van szükségük.

Középiskolai tanárom szállóigéje volt a latin közmondás: „Non scholae, sed vitae discimus” miszerint nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. Számomra, az igazán jó iskola az, ahol az iskola vezetése is tudja, hogy a diákok nem az iskolának, hanem az életnek tanulnak és erre az életre a lexikális muníciókon túl, érzelmileg is megerősödve érzelmi intelligencia készségeiket fejlesztve bocsátja útjukra őket. Az gondolom, hogy ebben a folyamatban van kulcsszerepe a tanácsadónak, hiszen az iskolában, a tanórákon nem mindig van idő és lehetőség arra, hogy a tanulók visszajelzést kapjanak tanáraiktól, de az egyéni vagy a csoportos tanácsadás folyamatában a tanulók képességeik, készségeik számbavételével kezdődik minden. Az önismeretükre építve lehet bővíteni pályaképüket majd a kettő összehangolásával a realitás tükrében születhet meg később a megfelelő irány. Ma már tudjuk, hogy nem egy pálya kiválasztása a cél, nem egy szakmára kell felkészíteni a fiatalokat, hanem élethosszig tartó tanulási folyamat ez, melynek elengedhetetlen és alapvető része az, hogy megfelelő önismerettel rendelkezzenek, hogy valóban tudják, mi érdekli őket, milyen képességekkel, készségekkel rendelkeznek.

Diplomadolgozatom témájának az Organikus Pedagógiát választottam, mellyel gyermekem iskolaválasztásánál találkoztam először. Az organikus nevelés során a pedagógusok figyelembe veszik a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni igényeit és érzelmi intelligenciájuk fejlesztését helyezik a középpontba. A tanítás folyamatát élménnytapasztalat-azonosulás útján a közösségi élményre és együttműködésre alapozva teszik sikeresebbé. Egyre jobban sodródik a világ a virtuális tér felé, a gyermekek életére, szocializációs közegére is hatással van ez. A mai fiatalok ezért, az előző generációkhoz képest máshogy tudnak tanulni, máshogy tudnak figyelni. Az organikus pedagógia a virtuális világ helyett élő, közösségi kapcsolatokban gondolkodik miközben figyelembe veszi a megváltozott tanulási szokásokat, sajátosságokat, és ennek megfelelően formálja, és az igényekhez igazítja a tanítás, ismeretátadás folyamatát.

1.2 A kutatás célja

Kutatásom célja az organikus pedagógia mélyebb megismerése, a jó gyakorlatok bemutatása, különös tekintettel azokra a gyakorlatokra melyek pozitív irányban segítik a gyermekek önismeretét, ezáltal pozitív hatást gyakorolnak a pályaaorientáció folyamatára is.

Kutatási helyszínem egy olyan általános iskola, melyben organikus pedagógia szerint tanulnak a gyermekek. Azért választottam az általános iskolát, mert ez a szintér nagy hatással van a fiatalok későbbi tanulmányaira. Az általános iskolában kezdik meg életüket

az oktatási rendszerben, itt találkoznak először az oktatással, a tanítással, és a szocializáció szempontjából is meghatározó hely ez. Az általános iskolának szerepe van a motiváció kialakításában, fenntartásában, hiszen itt dől el milyen módszerekkel, eszközökkel tudják a kisiskolások figyelmét megragadni. Egész életünkre hatással vannak az általános iskolás évek, élmények, és a 8. évfolyam végén meghozott döntés szempontjából is fontos szerepe van.

1.3. A dolgozat felépítése és várható hozama

Dolgozatom szakirodalmi áttekintésében első ízben a mai kisgyermek életét meghatározó digitális eszközök negatív hatásait tárom fel, melyek hatással vannak a hagyományos oktatás tanítás-tanulás folyamatára, sőt teljesen felülírják azt. A hagyományos oktatási rendszerben tapasztalható nehézségek feltérképezését követően, az organikus pedagógiát mutatom be. Ezt követően a pályaválasztást meghatározó tényezőket áttekintve, a pályaaorientáció közoktatásbeli szerepét ismertetem. Végül saját vizsgálatomat és a kutatási eredményeimet ismertetem.

Elsődleges célom, hogy az organikus pedagógiát és annak jó gyakorlatát bemutatva, minél több emberhez, pedagógushoz, szülőhöz eljusson ez a szemlélet. Kutatási eredményeim segítséget jelenthetnek és visszaigazolásként szolgálhatnak a pedagógiával kapcsolatban a kutatás helyszínénél választott intézmény részére, és az Organikus Pedagógiai Egyesületnek is. Az eredmények kutatási alapot jelenthetnek további kutatások esetén, de fejlesztések, új gyakorlatok bevezetését is generálhatja.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Az oktatás kihívásai a XXI. században

A pedagógusok sokszor számolnak be arról, hogy egyre nehezebb a diákokkal, nehezen motiválható a mai generáció. A szülők úgy érzik rengeteg a tanulnivaló, túl van terhelve a gyermek, míg a szakemberek szerint egyre több a mentális problémákkal szorongással, agresszióval, depresszióval küzdő fiatal. A háttérben meghúzódó problémákat fogom a következőkben bemutatni.

2.1.1. A korai életkorban használt digitális eszközök hatása a kisgyermekek fejlődésére

A pedagógusok beszámolóit szerint, változás tapasztalható a tanulóknál, több terület mentén már az első osztályban is. Egyre több gyermeknek okoz gondot a koncentráció, a diákok egy része nagyon nehezen tud figyelni, folyamatosan el kell ismételni nekik mindent. Más területeken is megfigyelhetők eltérések, egyre több kisgyermeknek okoz problémát az önkifejezés, a kommunikáció. Hamar elfáradnak és mozgáskoordinációjuk sincs korukhoz képest megfelelő szinten. (Wágner, 2015)

A változás megértéséhez, a mai kisgyermekes családok napirendjét kell közelebbről megvizsgálni. A mai családok életét erősen befolyásolják a digitális eszközök, okos eszközök. A minket körülvevő technikai-tárgyi környezet alig 1-1,5 évtized alatt teljesen megváltozott. Egy 2012-es felmérés szerint a 8-11 éves korosztály 1-1,5 órát néz TV-t naponta és a számítógép képernyője előtt további 1,5 órát tölt el. A felmérés szerint a 0-6 éves korú gyermekek is aktív médiafogyasztónak számítanak, hiszen napi 1-3 órát töltenek valamilyen eszköz képernyője előtt. (Wágner, 2015) A vizsgálatot 2016-ban megismételték, az eredmények szerint az óvodáskorúak közül a 3 és 4 évesek 54%-a használ érintőképernyős eszközöket, a 4 és 5 évesek között ez az arány már 61% volt. (Konok et al. 2021)

Ezalatt az idő alatt nem mozognak, nem kommunikálnak kortársaikkal vagy családtagjaikkal, melynek hatására kevesebb lehetőségük van az anyanyelv és a beszédhangok megfelelő használatának elsajátítására, gyakorlására, így nem meglepő az iskolába induló gyerekek között tapasztalható beszédhibás gyermekek számának növekedése. (Wágner, 2015) Egy másik vizsgálat szerint azoknál a gyermekeknél, akik 18

hónapos korukban vagy annál is korábbi életszakaszukban rendszeresen használtak ilyen eszközöket, nyelvi késés volt megfigyelhető. (Zóka, 2019)

Az eszközök használata miatt a gyermekek kevesebb időt fordítanak az életkori sajátosságuk szempontjából rendkívül fontos tevékenységekre, például a társas kapcsolatokra szülőkkel, testvérekkel, illetve a szimbolikus és kreatív játékokra. Ezeknek a tevékenységeknek a hiányában, a társas- kognitív, társas-emocionális készségek és a végrehajtó funkciók fejlődése is sérül. (Konok et al. 2021)

Az érintőképernyős eszközök hatással vannak a kisgyermek figyelmére is. Hogy mi történik pontosan a digitális eszköz használatakor a figyelemmel, arra egy óvodásokkal végzett kutatás kereste a választ. Egy figyelemre irányuló teszt segítségével végezték a mérést. A kísérlet alatt volt, amikor a résztvevőknek a mutatott ábrák esetén a részletekre kellett fordítaniuk a figyelmüket, volt, amikor a kép egészére. A Navon-teszt során volt olyan feladat is, amikor a megosztott figyelem használatára, volt szüksége a résztvevőknek. A résztvevő gyermek egy csoportjának a feladatok kezdetét megelőzően, 2 percig kellett digitális játékokat játszaniuk, a másik csoportban hagyományos játékokkal játszottak a gyermekek. Az eredmény azt mutatta, hogy a részletek felismerésében voltak ügyesebbek a digitális játékokon játszó gyermekek, míg a másik csoport részvevői a kép egészét látták jobban. Ez azért meglepő, mert a régebbi kutatásokban a felnőtt és gyermek résztvevők is általában a kép egészére figyeltek méghozzá evolúciós okok miatt. Ez azért volt, mert evolúciós szempontból előnyös, ha először egyben észleljük a dolgokat, így a látottak alapján kialakul egy általános benyomás, majd utána fedezzük csak fel a részleteket. (Liszikai, Konok, 2022)

A kisgyermekek idegrendszere 3 éves koruk előtt még igen éretlen, de kisiskolás korban sem tekinthetjük még érettnek. Az agy fejlődése ebben az életkorban elképesztő gyorsasággal és ütemben zajlik, a harmadik életév végére meg háromszorozódik például az agy körfogata és folyamatos új kapcsolódások jönnek létre. (Uzsálné, 2020) Erre az időszakra jellemző az agyi plaszticitás is, ami az agy változóképességét jelenti. Ebben a folyamatban, tapasztalatok hatására az agy változásokon megy keresztül. Ez a változóképesség egyes területeket erőbben érint a többinél, például a hippocampusnak nevezett terület, mely a tanulás és emlékezeti folyamatok területe. Az élet első éveit követően a serdülőkorban is megfigyelhető egy erőteljesebb agyi plaszticitás, mégpedig a kognitív funkciók esetén. Ebben az életkorban a gondolkodás és a figyelem mellett a végrehajtó funkciók változnak erőteljesen. (Csépe, 2020)

A bonyolult idegrendszerre kisgyermekkorban minden hatással van, főként a környezetében található ingerek. Az érintés, a gyengédség, a gyermek felé intézett odafordulás, beszéd, a tevékenységek, az élmények mind-mind új és új agyi kapcsolatokat hoznak létre. 2 éves korában rohamos fejlődésnek indul a kisgyermek szellemi fejlődése, megjelenik a miért korszak, mindenre tudni szeretné a választ és felfedezési vágya is ebben az életkorban a legnagyobb. Szeretne mindent kipróbálni, mindenhová felmászni, bebújni, mindent megfogni, eldobni. Különös figyelmet kell fordítani erre az érzékeny idegrendszerre, mert visszafordíthatatlan károkat tudnak okozni az okoseszközök. (Uzsálné, 2020)

A kisgyermekre is hatással van az óriási adat és információ áradat, hiszen külső környezetükből a nap folyamán szinte állandóan érkeznek az ingerek, impulzusok. Ezen hatásokat normál esetben megfelelő mennyiségű mozgással tudják leginkább feldolgozni, levezetni. Az említett korosztály számára a mozgás mellett a külső ingerek feldolgozásának eszköze még a belső képek készítésének folyamata, mikor a külső képeket belső képekké alakítja a gyermek így feldolgozva azokat. Ennek folyamatát a fantáziája segítségével tudja megvalósítani a gyermek. Az említett ingerfeldolgozást segítő folyamatok kerülnek veszélybe mikor képernyő elé ülnek a kisgyermek, hiszen a képernyőt nézve háttérbe szorul a mozgás, a fantáziálás, vagy csak elenyésző mennyiségben jellemzi az napi tevékenységüket. A feldolgozás folyamatának kihagyásával, vagy annak nem megfelelő mennyiségben végzett gyakorlatával a rengeteg feldolgozásra váró impulzus legtöbbször agresszió vagy depresszió formájában tör felszínre. Szakemberek szerint a kreativitás kibontakoztatása szempontjából 8-10 éves korig ajánlatos lenne kerülni vagy legalább minimálisra korlátozni a digitális eszközök használatát. A kreativitásra és a külső képek belső képekké alakításának folyamatára jó hatással van a mesék, népmesék világa, ugyanis a mesékben lévő pozitív, negatív olykor ijesztő karakterek segítségével tudja megismerkedni saját érzelmeit, félelmeit a gyermek, majd ezáltal feldolgozni azokat. (Vekerdy, 2019)

A gyermekek önszabályozó funkciói mellett a gátlófunkciók még nem elég érettek, ez eredményezi, hogy nehezebben tudnak megválni az okoseszközöktől.

A televízióval kapcsolatban már több kutatás is alátámasztotta, hogy korai életszakaszban való alkalmazása károsan hat később a figyelemre, a kognitív végrehajtó funkciókra és a nyelvi fejlődésre. A ma oly népszerű eszközök viszont eltérnek a televíziótól, technikai szempontból nézve. Az eszközökön leggyakrabban játszanak a gyermekek. A kutatások szerint, a serdülő és felnőttkorban játszott Pc és konzoljátékoknak fejlesztő hatása van a

figyelemre nézve. Ugyanakkor kisgyermekkorban mikor az agy még plasztikus és a fejlődéshez szabályozott ingerekre van szükség, nem látható még a hatása. (Konok et al. 2021)

A kognitív funkciókon túl más területekre is hat a nem megfelelő korban alkalmazott okoseszközök használata.

Egy spanyol kutatásban azt vizsgálták, hogy az eszközök használatakor tapasztalt közeli nézés, összefüggésbe hozható-e a rövidlátással. Az eredmény szerint 5-6 éveseknél még nem, de a 7 évesek között már megfigyelhető a rövidlátás és az eszközhasználat közötti párhuzam. A kutatás kitért több európai országban tapasztalt adatra, ahol szintén megfigyelhető a jelenség. A kutatásban külön említik Afrikát, ahol alacsonyabb a rövidlátás aránya, ami valószínűleg azért van mert kevesebben férnek hozzá az okoseszközhöz, illetve azért, mert a többi országgal szemben az ott élő gyermekek több időt töltenek a szabadban, melynek hatására a fény retinába jutása során dopamin szabadul fel. Ez a dopamint serkentő hatás is védőfunkcióként szolgál a rövidlátással szemben. (Alvarez-Peregrina et al. 2020)

Egy magyar kutatásban a digitális eszközök és a gyermekkori figyelemzavar és hiperaktivitás között kerestek összefüggéseket. A vizsgálat során 4-6 éves gyermekek szülei nyilatkoztak gyermekük viselkedés problémájáról és elektronikai eszközhasználatáról. A vizsgálatban résztvevő szülőkkel, 3 évvel később megismételték a mintavételt, mikor a gyermekek már iskolás korba léptek. A feltevésekkel ellentétben az eredmények azt mutatták, hogy az óvodáskori mobilhasználat mennyisége nem jelezte előre az iskoláskori figyelemzavart. A kutatásból az is kiderült, hogy a viselkedésproblémával küzdő óvodáskorú gyermekek többet használják ezeket az eszközöket, tehát az óvodáskori hiperaktivitás mértéke előre jelezte az iskoláskori eszközhasználat mennyiségét. Ennek magyarázata lehet, hogy az ilyen típusú problémákkal küzdő gyermekek keresik az ingereket és szüleik is többször adják a kezükbe az említett eszközöket, hogy lekössék őket. (Konok et al,2022)

Az első életévekben viszont a vibráló képernyő szó szerint sokkolja, transzba helyezi az érzékeny idegrendszert, és ami a legnagyobb veszélyt jelenti, dopamin termelődést indukál a szervezetben. A dopamin egy kémiai hírvivő, más néven neurotranszmitter melynek hatására öröm és kielégültség érzethez jutunk. (Uzsalyné, 2020)

A dopamin elsődleges feladata az emberiség fejlődésében a túlélést segítő körülmények visszaigazolása, illetve jutalmazása volt, mint például az evés, ivás, biztonság, szexualitás,

sikeres új tapasztalatok szerzése, mint például a járás vagy a kerékpározás elsajátítása melyek esetén a szervezet szintén dopamint szabadít fel. A dopamin hatására elégedettnak és boldognak érezzük magunkat és erős ösztönző hatása arra késztet, hogy az adott cselekvést minél többször ismételjük meg. Dopamint termel továbbá a kapcsolatainkban elért sikerek, mint például 1-1 jó beszélgetés, sikeresen rendezett vita vagy az apróbb munkahelyi sikereink. Elmondható, hogy dopamin felszabadulásával érhető el a legsikeresebben motiváció, hiszen a kisgyermekes esetében is jól megfigyelhető, hogy ha sikerélmény éri őket, szívesen ismétlik meg az adott tevékenységet. (Uzsálné, 2020)

Nem véletlenül fordulnak sajnos a gyermekek a virtuális világ felé, hiszen jól felépített világ ez, ahol a fejlesztők, tartalomkészítők pontosan tudják, hogy az általuk kínált videojáték személyre szabott sikerrel kecsegtet és a dopaminfröccs hatására szinte magával ragadja a kisgyermeket, fiatalt, de még a felnőttet is, aki legközelebb még többet és többet szeretne tapasztalni. Ennek veszélye a dopamin-telítettség, ami azért jön létre, mert egy idő után már nem lesz elegendő a kiváltó inger, egyre többet és többet akar belőle az ember, mígnem a túlzott ingerlés hatására a dopamint érzékelő receptorok nem képesek tovább közvetíteni a jeleket, melynek hatására depresszió, közöny, érzéketlenség tapasztalható. (Uzsálné, 2020)

A dopamin emelkedése mellett, az okoseszközök károsan hathatnak kisgyermekkorban a figyelemre és a végrehajtó funkciókra, mégpedig a túlingerlés miatt. Egér kísérletekben megfigyelhető volt, hogy a normálistól eltérő mértékben adott ingerek hatására a rövidtávú memóriában és a kognitív funkciókban találtak eltéréseket. (Konok et al., 2021)

A dopamin-telítettség negatív hatásain túl az elmúlt években megjelent az úgynevezett virtuális autizmus is, melyet a nem megfelelő életkorban alkalmazott digitális eszközök használata okozza. Az autizmushoz hasonlóan, a digitális autizmust is jellemzi a szociális kötődés zavara vagy annak teljes hiánya. A korképre jellemző még, hogy a gyermek nem beszél, nem játszik, különösen megfigyelhető, hogy a közösségi és a szerepjátékokban nem akar részt venni, bizonyos tevékenységeit ismétli és nyelvi készségeiben is zavar mutatkozik. A gyermekkorú autizmus szakértője Marius Zamfir klinikai szakpszichológus olyan 0-2 éves korú gyermekeket vizsgált, akik naponta több órát töltöttek valamilyen digitális eszköz társaságában. Azt találta, hogy a tünet együttesek alapján könnyen összetéveszthetőek a virtuális autizmusban szenvedő gyerekek az autizmusban szenvedő gyermekekkel, hiszen olyannyira azonosak a tünetek. Az autizmussal szemben, viszont a virtuális autizmus visszafordítható megfelelő agyi stimulációval és célzott fejlesztéssel. A virtuális autizmus mellett megjelent a digitális demencia jelensége is. A demencia általában időskorban jelenik

meg, oka az idegrendszer gyengülése, fáradása vagy valamilyen betegség miatti sérülése. A digitális demencia ezzel szemben a 20 év körüli fiatalokat érinti, akiknél megfigyelhető a figyelem, memória és koncentrációs zavar, amiért a jelentős mennyiségű és rohamos sebességgel terjedő adatáramlat tehető felelőssé. (Uzsalyiné, 2020)

Egyre jobban kirajzolódik, hogy a gyermekek szocializációs környezete teljesen megváltozott, más forrásokból gyűjti be az információt, és a tanulás módja is merőben átalakult. A képernyő hatása nem csak a kognitív folyamatoknál észlelhető különbségekkel jár, hanem az egész fejlődési folyamatot felülírja. (Wágner, 2015) A problémával a pedagógus akkor szembesül igazán, mikor a digitális eszközökön felcseperedő gyermekek bekerülnek az iskolába és a kütyük világához képest egy ingerszegény környezet fogadja őket, ahol a folyamatos igényük az inger-válasz reakcióra kielégítetlen marad. (Uzsalyiné, 2020)

Egy 2018-ban végzett hazai felmérés arra kereste a választ, hogy milyen gyakran használják a digitális eszközöket a pedagógusok, oktatók. Az eredmények szerint leggyakrabban a laptopot, számítógépet és az okostelefont használják. Ezeket az eszközöket naponta többször is. A projektort naponta kétszer. Az okostáblát és tabletet csak ritkán használják. A válaszadók 40%-a soha nem használ okos táblát, 13%-a nagyon ritkán, 21%-a naponta többször is. Ez összefügg az intézmények felszereltségével is, de a digitális tudással és lelkesedéssel is kapcsolatban van. Az eredmények szerint a digitális eszközök használatának gyakorisága nem mutatott összefüggést az életkorral, tehát nem ettől függ használatuk gyakorisága. Hogy mire használják leggyakrabban: elsősorban felkészülésre, szakmai anyagok keresésére, illetve kapcsolattartásra a szülőkkel, munkatársakkal, diákokkal. A válaszok szerint online feladatok keresésére ritkábban használják az okoseszközöket a pedagógusok, prezentáció készítésre is csak heti 1x. Online beadott feladat javítására fél évente egyszer. Az oktatás szintjeire vetítve az eredmények szerint, online tananyagot a felnőttképzésben dolgozó pedagógusok készítene legritkábban, 45% soha. Az online beadott feladatok javítását viszont a felsőoktatásban és a felnőttképzésben alkalmazzák, a köznevelés intézményeiben nagyon ritkán. Ha a tanítási-tanulási folyamatokban megjelenő eszközhasználat gyakoriságát nézzük, elmondható, hogy sokkal ritkábban jelennek meg és a válaszadók, saját kompetenciájukat is alacsonyabban értékelik. (Szabó, 2019)

A digitális eszközöket ritkán vagy egyáltalán nem alkalmazó iskolai közeg, nem tud elég élményt nyújtani a tanulók számára. Az élmény, a tapasztalatszerzés hiánya és az egyéni passzivitás hatására a tanulók mentálisan is egyre kevésbé vannak jelen az órákon, pedig a

tanulmányok szerint, megfelelő környezetben kimondottan előnyös lenne az eszközök használata. Összegezve elmondható, hogy a technológiai eszközök megfelelő alkalmazása egy jó lehetőség lehet az intézmények számára. (Csépe, Török, 2020)

2.1.2. A hagyományos oktatási rendszerben tapasztalható nehézségek

Az említett szocializációs környezetből érkeznek a kisiskolások az általános iskola első osztályába, ami a megszokott óvodai élethez képest számos változással jár. Jellemzően az óvodai gyakorlatban a foglalkozások körben ülve történnek, melyek során a gyermekek és a pedagógusok egymással folyamatos interakcióban vannak. Ezt a módszert váltja fel az iskolában a frontális oktatás gyakorlata, melyet még mindig előszeretettel alkalmaznak a hagyományos oktatásban. Ezt támasztja alá egy kutatás is melyben 6 megyéből 120 pedagógust kérdeztek meg 42 zárt végű kérdéssel, több területet érintésével. E témához kapcsolódóan a válaszadó pedagógusok harmada pontosabban 29 %-a még soha, vagy csak ritkán alkalmazza a kooperatív tanulás és/ vagy a projekttanulás módszerét. A válaszadók 88 %-a egy másik kérdés kapcsán azt a választ adta, hogy nagyon gyakran vagy mindig a frontális oktatást részesíti előnyben. (Gerölyné et al.,2014). A frontális oktatási mód alkalmazásának legnagyobb hátránya, hogy nagyon kevés beszélgetési lehetőséggel szolgál a diákok számára. (E.Szabó, 2003) Olyan módszerre lenne szükség, melyben a diákok közös, problémamegoldó folyamatokban tudnak részt venni, és amiben elő tudják hívni előzetes ismereteiket. Erre építve közös gondolkodás útján tudnának eljutni különböző megoldási stratégiák használatával az új ismeretek irányába. (Csépe, 2011)

Az elsős diákok pár hete még óvodások voltak majd hirtelen az iskolába lépnek, ahol az új környezet mellett új szabályok, követelmények várják őket. Míg az óvodában napi maximum 2-3 félórás foglalkozások voltak, amin a részvétel sem volt kötelező, az iskolában zajló órákat ezzel szemben napi 5 órában heti 25 órában határozza meg a 20/2012 EMMI rendelet. (Wágner, 2015) Az életkori sajátosságok nincsenek figyelembe véve, hiszen számos kutatás bizonyítja, hogy a 6-7 éves gyerekek átlagos koncentráció képessége mindössze 15 perc, ezzel szemben már az elsős gyermeknek is 45 perces órák vannak beütemezve, melyek hossza megegyezik a 12. osztályban lévő 17-18 éves fiataloknak szánt tanítási óra hosszával. Ez az életkori sajátosságokon felül, az agyi érési és az idegrendszeri érési folyamatok teljes figyelmen kívül hagyását jelenti. Szintén a kutatásokból tudjuk, hogy az iskola alsó tagozatában a gyermekek egészen más dolgokat képesek felfogni még, mint ami a tananyagban elő van írva. Például a formális műveleteket és az összetett feladatmegoldó gondolkodást feltételező készségek és képességek csak 11-12 éves korban kezdenek

kialakulni és a folyamat egészen 14-15 éves korig kitart. Ezt a tényt a magyar iskolákban az alsós matematikai tankönyvek, tantervek teljesen figyelmen kívül hagyják. (E.Szabó, 2003)

A kétezres évek elején indult fejlődésnek egy új tudományág, a pedagógiai idegtudomány, amely segítséget nyújthat az eltérő fejlődés feltérképezésében. A pedagógiai idegtudomány kutatási területe a tanulás és tanítás produktumaként létrejövő agyi hálózatok feltérképezése, illetve a fejlődési zavarok okozta hátrányok kiegyenlítésére szolgáló módszerek megtalálása. Egyik ilyen hazai kutatás az olvasás fejlődését és zavarait vizsgálta. Ennek eredményeként kirajzolódik, hogy az iskolába lépő olvasni kezdő gyermekek esetén, az agyi fejlődésben egy nagyfokú átalakulás veszi kezdetét, mely hatására hang-betű asszociációk jönnek létre az agyban. Ezek a kapcsolatok viszont még nagyon sérülékenyek és csak 2-3 évnyi olvasástanulást követően válnak eredményessé. Ez alátámasztja azt a pedagógiai megközelítést, miszerint alsóban az iskola fő feladata az életkori sajátosságoknak megfelelő tudás átadásán keresztül fejlesztett szövegértés lenne, hiszen a betű-hang összekapcsolása csak a beszéd és az írás egységes gyakorlásával lehet eredményes. Enélkül nem alakulhat ki a gyakorlott olvasás, ami elengedhetetlen az eltérő agyi területekhez köthető idegrendszer szempontjából. Hiába fejlett a betű-hang kapcsolathoz szükséges alapfolyamatok egy része, például a szótagok szintjén, ez nem jelenti azt, hogy kevesebb idő elegendő lenne a hangokra bontásra szánt időből. (Csépe, 2011)

Ezek a tudományos adatok segítségül szolgálhatnak a módszertan kialakításától kezdve, a tananyag életkorhoz igazításán át, a tankönyvek összeállításánál is. Továbbá a pedagógusképzés, továbbképzések anyagának összeállításakor előrelépés lenne a pedagógiai idegtudomány kutatási terület eredményeinek ismertetése, mint ahogy oktatási szempontból sikeresnek mondható európai országokban például: Angliában, Hollandiában, Finnországban már jelen vannak a tanárképzésben is a korszerű pszichológiai és idegtudományi eredmények, ismeretek. (Csépe, 2011)

A tanterveket a gyermekekre kellene illeszteni, figyelembe kellene venni, hogy egy osztályon belül is hatalmas eltérések lehetnek már az életkor tekintetében is. Jellemzően egy osztályon belül is több hónapos különbségek vannak a tanulók között és képességeik eltérő ütembeli fejlődése sem hagyható figyelmen kívül. Hiszen a képességek fejlődésénél megfigyelhető, hogy az egyik terület erős fejlődésnek indul, míg a másik területen lemaradás tapasztalható. Kulcs szerepe van a pedagógusnak ilyenkor, hiszen, ha az elmaradást mutató területre esetleg még a figyelmét is felhívja a gyermeknek, illetve negatív értékeléssel is nyugtázza azt, erős negatív érzést válthat ki benne. Az éppen szárnyait próbálgató

kisdiáknak, önbizalmát letörheti, és egy életre visszafoghatja magát a fejlődésben, ha el is hiszi, hogy képességei hiányoznak az adott tárgyhoz. (E.Szabó, 2003)

2.1.3. A pedagógusok hatása a gyermekek személyiségfejlődésére

„Ahogy a kézművesnek ismernie kell az általa használt anyagok tulajdonságait, ugyanúgy kötelessége a pedagógusnak is munkája objektumát, a gyermeket a lehető legteljesebb, legsokoldalúbban megismerni.” (Czinder, 2020, 1.old)

A 19. században kialakult tömegoktatási modell ma már nem állja meg a helyét, változásra van szükség és interaktívabb szemléletre. Megváltozott a pedagógusok feladata is. A tudásátadáson túl szükség van önismereti tudásra és személyiségfejlesztésre is, hiszen komoly összefüggést fedeztek fel a tanári kompetenciák és annak hatásával kapcsolatban a tanulás eredményességre. (Lubinszki, 2022)

Hazánkban cél az oktatás minőségének javítása, melynek hatására egyre elterjedtebb a pedagógusképzés gyakorlatában is a kompetencia-alapú képzés. A pedagógusokkal szemben magas az elvárás, hiszen az iskolától várják a szociális képességek meglétének biztosítását. Ezen felül a tanárnak a tudásátadáson kívül is szerepe van, hiszen személyiségével hat a diákokra, jó példaként szolgálhat, motiváló lehet a diákok számára, megfelelő eszközöket alkalmazva könnyebben tudja megszerettetni a tanulást is. A pedagógusok között végzett kutatásban, amiről már volt szó, feltették azt a kérdést, hogy mennyi időt fordít a pedagógus a tanulói megismerésére, fejlesztésére. A válaszadók 34%-a nyilatkozott úgy, hogy munkaidejének 11-15%-át fordítják erre a területre. 33%-a 6-10% közé teszi ezt a számot, a válaszadók 26%-a válaszolta csak, hogy 16-20% tölt el munkaidejéből erre a célra. A felmérésben megkérdezett pedagógusok 8%-a 0-5%-nyi időt fordít, ami igencsak kevésnek mondható. (Gerölyné et al., 2014). Ennek egyik oka a pedagógusképzésben gyökerezhet hiszen, a pedagógusok a gyermekek kognitív fejlődéséről, személyiségfejlődéséről, szocializációjáról mindenekelőtt elméleti tudással rendelkeznek, sok esetben hiányzik a gyakorlatban is alkalmazható ismerete. (Csépe, 2011)

Már volt szó arról, hogy az iskolai tudásátadás folyamatára mai napig jellemző, hogy frontális módon a pedagógus által irányítottan tanulnak a gyerekek, így a diákok részéről az aktivitást, bevonást kevés esetben alkalmazzák a nevelők. A különböző modern pedagógiai eszközöket, mint például a projektoktatást vagy a kooperatív tanulást szintén csak nagyon kevesen alkalmazzák, melynek oka ismételten a pedagógusképzés gyakorlatában kereshető. (Gerölyné et al., 2014) A 2018-as pedagógusok digitális kompetenciáját vizsgáló felmérés

eredménye szerint, ritkán használják azokat a gyakorlatokat, melyekben nem a pedagógus felügyeli vagy koordinálja a tanulás folyamatát. A tanulói önállóság akár prezentáció vagy előadás formájában nagyon ritkán jelenik meg, javuló tendencia figyelhető viszont meg az interaktív munkaformák esetén. A páros és csoportmunkát már egyre többször alkalmazzák a pedagógusok az oktatásban. (Szabó, 2019)

Az iskola fő feladatának a tudásátadást tekintik, pedig a tárgyi tudás megtanulása a környezeti hatások rohamos fejlődése miatt gyorsan elévül. Az iskola feladata felkészíteni a fiatalokat a jövőre, így a tárgyi tudás mellett fontos szerepet kell kapjon a különféle készségek fejlesztése is. A fiatalokat egy olyan jövőre kell felkészíteni, melyben igazodniuk kell a folyamatosan változó környezeti feltételekhez. Elengedhetetlen a megújulni tudás képessége és előnyt jelent az önálló tanulásra nyitott hozzáállás is. Az oktatás során hangsúlyos kell legyen a kompetencia fejlesztés, mivel a kompetenciák sikeres alkalmazása lévén a tanulás és a munka világának folyamatos kihívásaira jól tudnak majd reagálni a fiatalok. A tanulás nem ér véget az iskolapadban, életünk végéig tanulunk így elengedhetetlen a tanulási motiváció iskolában való megalapozása, melyre szintén a pedagógus szerepe igen nagy hatást gyakorol. (Hámoriné, 2013)

A tanulási motiváció az a folyamat, ami összefüggést mutat a tanulási viselkedéssel, és annak fenntartó magatartásával. Jelentősége a jövőben azért is nagy, mert a LLL vagyis az élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáállással nem csak az egyén lehetőségei bővülnek, de szerepet játszik az ország gazdasági növekedésében is. (Vigh-Kiss, 2018)

Az iskolapadban ma a Z és az Alfa generáció tagjai ülnek, az előző generációkhoz képest, máshogy tanulnak, számukra fontos a játék az élmény, az oktatásban is az élményszerű oktatást preferálják, ezért az oktatás hatékonysága is hosszútávon függ majd attól, hogy megtalálják-e, megtapasztalják-e ezeket az élményeket. (Néma, 2023)

2.1.4. A diákok túlterheltek

Az említett problémakörökön túl foglalkozni kell a diákok állapotával. A diákok túlterheltsége nem csak a tananyag mennyiségében érezhető bár nem elhanyagolható, hiszen egy gimnazista diáknak, de néha az általános iskolás tanulóknak is naponta több órát vesz el a szabadidejéből a délutáni-esti tanulás, ha minden tanórai követelménynek meg szeretne felelni. A túlterhelés első körben az iskolában eltöltött idővel kapcsolatosan vizsgálendő. Az elsős gyermekek alvásigénye 12 óra, ami azt jelenti, hogy legkésőbb este 8 órai fekvés esetén reggel 8 óráig kellene aludnia a kisiskolásnak, ami nem kivitelezhető, hiszen 8 órakor már

kezdetét veszi az első tanóra. Az alvásigény 12 éves korban is átlagosan 10 órára csökken, de a másnapra való felkészülés és a különórák miatt nem kerülnek megfelelő időben ágyba a gyerekek. A nem megfelelő alvásigény hosszútávon alváshiányhoz vezet, ami a mentális képességekre van negatív hatással.

Megfigyelhető, hogy a mai gyerekeknek egyre kevesebb a szabadideje, ami ebben az életkorban is káros, hiszen nem marad ideje szabad levegőn mozogni, barátaival játszani. (E.Szabó, 2003) Pedig a szenzormotoros tevékenységek elősegítik az idegrendszer fejlődését. A zene, ének, mondóka, játék, színjátszás. A látszólag haszontalan tevékenységek garantálják leghatékonyabban a fejlődést, a spontán érést. (Zóka, 2019) A 6-10 éves gyerekeknek naponta 5 órát kéne foglalkozniuk olyan tevékenységekkel melyekben a szabad levegőn lévő mozgáson van a hangsúly. Ennek hiánya egészségtelen életmódhoz vezet. Orvosi vizsgálatok szerint a diákok 30%-a szenved szorongással járó mentális betegségek valamely változatában. (E. Szabó, 2003)

Összegezve a fent említett problémaköröket, láthatjuk, hogy a mai generáció szocializációs közege teljesen megváltozott. Az okoseszközök korai használata számos területet befolyásol. Hatással van a tanulásra, a figyelemre, a külső ingerek feldolgozását segítő folyamatokra, továbbá egészségügyi hátrányai is megfigyelhetők. A diákok eközben túl vannak terhelve, rengeteg a tanulnivaló, a különóra, és kevés időt fordítanak a szabad játékra, a megfelelő mennyiségű alvásra, pihenésre. A pedagógusok nehezen tudnak versenyezni az okoseszközök által nyújtott élményekkel, a hagyományos zömében frontális oktatási forma nem éri már el a célját. Változásra van szükség, a mai fiatalok számára az élményalapú oktatás, a projekt munkák, a kooperatív tanulás segítheti leginkább motiválni a diákokat, de ehhez a pedagógusképzés gyakorlati folyamatában is szükség van megújulásra.

2.2. Az érzelmi intelligencia

Születéstől fogva a kognitív készségek segítik az embert a tanulás során abban, hogy az érkező információkat megértse, feldolgozza. Ilyen készségünk az írás, olvasás, szövegértés. A nem kognitív készségeink biztosítják a tanulás során a motivációt, de az önbizalom szempontjából is meghatározó szerepük van.

A nem kognitív készségek készítetik az embert versenyre, megmérettetésre, segítségükkel tud másokban bízni és csapatban együttműködni. (Fazekas, 2016)

Az érzelmi intelligencia fogalma a szociális intelligencia fogalmából eredeztethető, melyet Thorndike neves pszichológus használt először az 1920-as években. Thorndike meghatározásában a szociális intelligencia az a képesség mely segítségül szolgál mások megértésével kapcsolatban, illetve segíti az emberi kapcsolatokban felmerülő döntések pozitív kimenetelét. 1983-ban Howard Gardner két részre bontja a fogalmat, intraperszonális intelligenciára és interperszonális intelligenciára. Az intraperszonális intelligencia gyakorol hatást az önismeretre, segíti annak kialakulását, míg az interperszonális intelligencia az emberi kapcsolatokban való eligazodásra gyakorol hatást, melynek eredménye az embertársak felé irányuló megértő, segítő magatartás. Az érzelmi intelligencia kifejezést használták már régebben is de a mai értelmezése először 1990-ben Salovey és Mayer munkájában látott napvilágot. Több EQ modell is fellelhető, melyeket 2 csoportra lehet osztani. Az egyik csoport a vonás- érzelmi intelligencia csoportjába tartozó modellek, a másik a képesség-érzelmi intelligencia modelleket felsorakoztatók csoportja. A vonás-érzelmi intelligencia modellek térképezik fel az egyén azon képességeit, melyek segítségével az érzelmi információkat felismeri, dekódolja majd hasznosítja azokat. Mérési eszköze az önbeszámolás kérdőív pl : Bar-On-EQ kérdőív, a Cooper féle EQ-Map vagy a Boyatzis és munkatársai féle Emocionális Kompetencia Leltár. A képesség-érzelmi intelligencia modellek mérik az egyén aktuális képességeit. Segítségével vizsgálható, hogy fel tudja-e ismerni a kapott érzelmi információkat és a felismerést követően fel tudja-e dolgozni, majd használni ezen információkat. Ilyen teszt például Mayer és munkatársai által készített Multifaktoriális Érzelmi Skála és a Mayer- Salovey- Caruso féle Érzelmi Intelligencia Skála is. (Nagy, 2006)

2.2.1. Az Érzelmi intelligencia készségcsoportjai, fejlesztésének módja

Az érzelmi intelligencia 3 részre, affektív, konatív és szociális részre bontható. Az affektív készségek közé sorolható például az érzelmek felismerésének képessége, illetve azok átérzése. A konatív készségek csoportjába azon képességek sorolhatók, melyek mozgósító erővel bíró képességek, ilyen például az érdeklődés, a munkakedv, a kíváncsiság, a játékhoz való hozzáállás, de ide tartozik a motiváció is. A szociális készségekhez tartozik az együttműködés, kapcsolatteremtés, a másokra figyelés képessége.

A készségek fejleszthetőek, illetve nevelhetőek. Míg a kognitív készségeket magyarázat, megértés útján tudjuk eredményesen fejleszteni, úgy az érzelmi intelligencia is fejleszthető, de egészen más módon. Fejlesztése átélt élmények segítségével, tapasztalatszerzés útján, vagy mintakövetés alkalmával fejleszthető az érzelmi hálón keresztül. Fejlesztésének módja

továbbá bármilyenmű alkotó tevékenység. A modern agyutatasok eredményeképpen ma már tudjuk, hogy az érzelmek helye az idegrendszerben nem egyetlen pontban összpontosul, hanem több központi gócpontot összekötve hálósan kapcsolódnak egymáshoz és a központi idegrendszerhez. Az érzelmi hálónak kulcsszerepe van, az élet minden területén, hiszen minden tevékenységet érzelmi töltet is követ, még akkor is, ha ezen hatások tudattalanul is történnek vagy figyelmen kívül maradnak. Ilyen például bizonyos szituációkban a kipirosodott arc vagy a tenyér izzadása. (Uzsálné, 2010)

Az érzelmi intelligencia készségcsoportjaihoz tartozik az empátia, együttérzés, az érzések azonosításának és megkülönböztetésének képessége, a moralitás, a motiváció, a játékkedv, humor, nyitottság, a kapcsolatteremtés képessége, az indulatkezelés, a stressz- és konfliktuskezelés képessége, a kritika kezelésének módja, a vágyteljesítés késleltetésének képessége, az egymásra figyelés képessége, az együttműködés, a fantázia és a kreativitás, továbbá ide tartoznak a nonverbális közlések is. Kirajzolódik tehát, hogy az érzelmek dekódolásán túl számos területre terjed ki az érzelmi intelligencia, így nem hagyható figyelmen kívül a tanítás, nevelés során, ezért érdemes kiemelt figyelmet fordítani a fejlesztésére. (Uzsálné, 2010)

2.2.2. A nem kognitív készségek és a változó munkaerőpiaci igények kapcsolata

Az elmúlt években a munkaerőpiaci kompetencia igényekben eltérés figyelhető meg. A kognitív készségek mellett felértékelődni látszanak a nem kognitív készségek. Ennek oka összefüggést mutat a munkaerőpiacot jellemző gyors technológiai fejlődésre.

Egyre több területen vezették be az automatizálást, és számos termelési, szolgáltatási rendszer irányítását vette át a mesterséges intelligenciával vezérelt számítógépes rendszer. Ennek hatására 2 területen is csökkentek a feladatok. A kézügyességet, erős fizikumot igénylő, alacsonyabb iskolai végzettséggel betöltött munkakörök, illetve az analitikus, magas iskolai végzettséget igénylő kognitív készségeket igénylő feladatok között is csökkenés jellemző. Ezzel szemben növekvő igény figyelhető meg az EQ-t, szociális készségeket igénylő feladatokra. (Fazekas, 2017)

Az új technológiai változások okozta befolyások kevésbé érzékelhetőek olyan munkakörök esetében, melyekben elvárás az innovációra, megújulásra kész hozzáállás, flexibilis gondolkodás, lelkiileg stabil személyiség és az együttműködés képessége. A vállalatok országhatárokon túlra lépve a globális gazdasági világba olvadva, egyre gyakrabban vesznek részt más nemzetekkel együtt közös feladatokban, így ezen a területen az elvárások között

szerepel a más nemzetiségekhez, kultúrákhoz tartozó munkavállalók felé való nyitottság, az együttműködésre kész magatartás, a flexibilis hozzáállás. A gyors városiasodás hatására nő a kereslet a különböző személyes, kulturális szolgáltatások felé is. Ezen munkakörök esetén személyes kapcsolatoknak, az együttérzés képességének, az érzelmi intelligenciának, a fantáziának van nagy szerepe. A társadalom elöregedése miatt egyre nagyobb igény mutatkozik az egészségügyi dolgozók iránt. Ezen feladatkörök esetén, a megtanult ismereteken túl számos készség megléte szükséges, például a szociális készségek, az együttérzés képessége, az érzelmi ráhangolódás képessége. Ezek mind olyan területek melyek esetén az automatizálás vagy a mesterséges intelligencia nem tudja helyettesíteni az emberi részvételt, az érzelmeket, az odafordulást, az emberi kapcsolatokat. (Fazekas, 2017) „Ebédünket, vetett águnkat, betegségeink gyógyítását, fájdalmaink csillapítását, új frizuránkat, az iskolában, a színházban, a hangversenytérben, a közösségi médiában, a stadionokban ránk váró élményeket nem csupán a bennünket ápolók, gyógyítók, kiszolgálók, szórakoztatók, a velünk együttműködők önzésétől, hanem azok emberségétől, kedvességétől, kooperációjától, kreativitásától, akaraterejétől, küzdeni akarásától is várjuk.” (Fazekas, 2017, 13.old.)

2.2.3. Az EQ fejlesztése az iskolában

Az érzelmi intelligencia hatással van a diákok, társas kapcsolataira is, mások érzelmeinek azonosításán túl, képesek társaikra figyelni, kapcsolatokat teremteni, konfliktusokat megoldani és az együttműködésen túl képesek szükség esetén segítséget kérni és nyújtani. Az érzelmek irányítása mellett, megtanulják vágyaikat késleltetni, ösztöneiket kontroll alá vonni, kitartani céljaik mellett. (Balázs, 2020)

A nem kognitív készségek fejlesztése mindenekelőtt a családban történik a szülői nevelés által, de folyamatos oktatás, nevelés mellett lesz csak hatásuk valóban mérvadó. A legtöbb nem kognitív készség fejleszthető az általános és középiskolai évek során, de megannyi készség fejleszthető a felsőfokú tanulmányok idején vagy a felnőttképzés folyamatában. (Fazekas, 2017) A személyiségformálásnál a pedagógusnak vagy szülőnek a már említett érzelmi hálózathoz kell eljutnia méghozzá élményeken keresztül. Az idegrendszerben való archiváláshoz viszont nem elég 1-1 ilyen élményt megélni, csak többször átélt élmény tud elraktározódni. Az agyi idegpályák között lévő összeköttetéseket szinapszisoknak nevezzük. Szinapszis keletkezik a megélt élmények során vagy amikor egy új tevékenység, ismeret elsajátítása, megtanulása történik. Például a kerékpározás. Bizonyos időközönként viszont ritkítást is végez az idegrendszer, így a gyengébb szinapszisokat képező élmények törlődni

kényszerülnek. Csak a többször megélt élmények tudnak erős kapcsolatot képezni. Az érzelmi tanulás folyamatához is többszöri megélés, mintakövetés, élményt nyújtó gyakorlás szükséges. (Uzsalyné, 2010)

Az EQ megfelelő közegben tehát, megfelelő módon fejleszthető, tanulható és tanítható, de a fejlesztéshez szükséges a szülők, diákok, tanárok együttműködése, hiszen a fejlesztés egyik eszköze a mintakövetés. (Balázs, 2020)

Láthatjuk tehát, hogy az érzelmi intelligencia nem csak az érzelmek felismerésének képességét jelenti, hatással van az indulatkezelésre, a motivációra, a stressz kezelésére, a konfliktuskezelésre, és a kreativitásra is. A folyamatosan változó gazdasági helyzetben, a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodni, alkalmazkodni a magas érzelmi intelligenciával bíró egyének tudnak igazán, mert az érzelmi intelligencia hatással van az együttműködés képességére, az alkalmazkodó képességre, a megújulni tudás képességére is, ezért nem hagyható figyelmen kívül a tanítás, nevelés folyamatánál sem. Fejlesztésének elsődleges színtere a család, de az iskola szerepe is vitathatatlan, hiszen a folyamatos oktatás, nevelés mellett lehet hosszútávon sikeres a fejlesztése, mégpedig az átélt élményeken keresztül a tapasztalatszerzéssel, példamutatással.

2.3. Az organikus pedagógia

„Olyanok vagyunk, mint a növények: olyan helyre van szükségünk, ahol gyökeret ereszthetünk. A növények vizet, levegőt és napfényt igényelnek – a gyermekek pedig szeretetet, támogatást és megerősítést. Olyan környezetre van szükségük, mely bátorítja növekedésüket és erőfeszítéseiket, és szükségük van felnőttekre, akik segítik őket a sötétség erői, az élet tagadása ellen vívott küzdelemben.” (Josef Kentenich)

2.3.1. Josef Kentenich atya munkássága

Josef Kentenich 1885-ben született Németországban. 1910-ben szentelték pappá, majd 1912-ben a pallotinus rend által alapított diákotthon vezetője lett a Vallendar városhoz tartozó Schönstattban. A kor pedagógiáját ekkortájt szigorú normakövetés és kontroll jellemezte, illetve fő rendszabályozó eszköz volt a büntetés. Elterjedt volt az a nézet miszerint a szabadság magában hordozza a visszaélés lehetőségét is és a fiatal lélek nem tud még mit kezdeni a szabadság lehetőségével, így tilos volt a közös gondolkodás, felszólalás, de még az egyéni tettek, döntések is büntetést vontak maguk után. Ebben a túlszabályozott pedagógiai rendszerben virágzott ki Kentenich atya alternatív pedagógiai módszere melynek középpontjában a szabad ember képét helyezte.

Egy olyan emberét, aki az önnevelés által jut el a legjobb énjéhez, szolgálva eközben a közösséget és embertársait. E szabad embert jellemzi, hogy nem kényszer vagy félelem hatására cselekszik, hanem szabad akaratból hozott döntései vezetik. Kentenich atya fontosnak tartotta, hogy tanítványai erős önismerettel rendelkezzenek, és hogy felismerjék saját értékeiket, képességeiket, melyek segítségével ki tudják bontakoztatni egyéniségüket. E folyamat támogatja a fiatalokat életfeladatuk megtalálásában melyet a Jóisten a szívükbe írt. Módszere rávilágít és kiemeli az emberi jóságot és nem a hibák kiemelésével nevel. (Gamper, 2021) Célja volt olyan embereket nevelni, akik képesek voltak az akkor meghatározó ideológiákkal szemben is helyt állni, társadalmilag hátrányos jelenségek ellen aktívan tenni önálló döntéseikkel. Úgy vélte, a családban kell első körben kiforrnia a személyiségnek. Ez az elsődleges formáló közeg. A nevelt nevelő az igazán jó nevelő, aki folyamatosan visszajelzést ad saját viselkedésére, magatartására is, ezzel utat mutatva a gyermeknek.

Tanításában a tanár-diák kapcsolatban kiemelt szerepet tulajdonít a bizalmi légkörnek. A bizalom az igazán mély és őszinte kapcsolatok alapja, erre építve alakul ki a kötődés mely a kapcsolatok mélységét, milyenségét határozza meg. A tisztelet, elfogadás alapját képezi a bizalmi légkör. Pedagógiai módszeréből kiolvasható, hogy az érzelmekre erősen épít és fontosnak is tartja az érzelmek fejlesztését mai szemmel nézve az érzelmi intelligencia fejlesztését. E szellemiség megelőzte korát, hiszen az első világháború környékén volt fiatal a második világháború alatt zaklatások áldozatává válva, a koncentrációs tábor megjárva, hányattatott sorsú élethelyzetben is fontosnak tartotta és vallotta az érzelmi nevelés fontosságát. (Dóra, 2021) Jelmondata volt: „Kötöttség csak annyi, - de annyi természetesen legyen- amennyi szükséges, szabadság, amennyi lehetséges, lélekápolás pedig minden mennyiségben.” (Ébenyi, 2019, 107old)

2.3.2. A pedagógia jelene

Az organikus pedagógia Josef Kentenich pedagógiai rendszerére és munkásságára épülő pedagógiai rendszer, mely Uzsálné dr. Pécsi Rita neveléskutató, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola docense, a Váci Egyházmegye EKIF pedagógiai igazgatójának munkássága révén válhatott hazánkban ismerté.

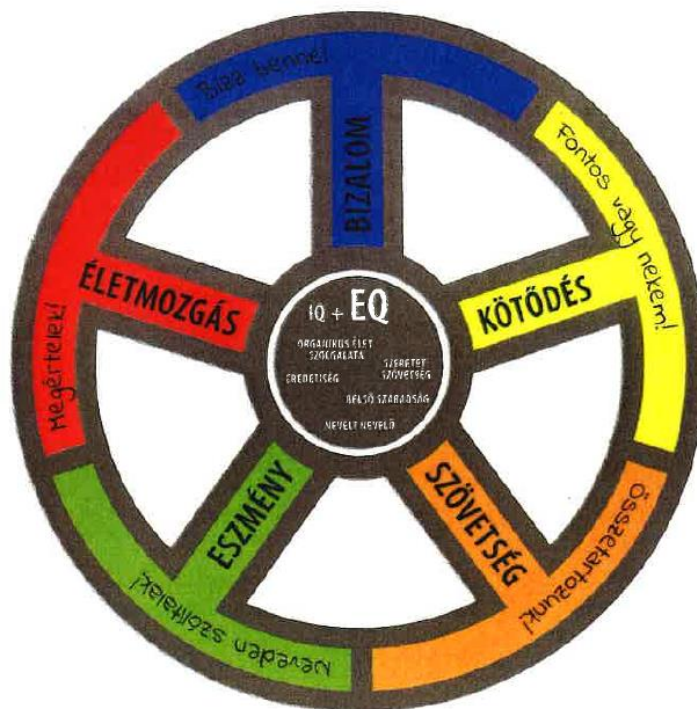
A pedagógiai szemlélet a keresztény értékrendre épül ugyan, de alapelveit tekintve semleges környezetben is sikeresen alkalmazható pedagógia módszer, mely mindenekelőtt az érzelmi intelligencia megalapozását helyezi előtérbe. Támogatja a személyiség kiteljesedését úgy, hogy közben a fejlődés során figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, és az egyéni

sajátosságokat is. Semmit nem siettet, kivár. A tudomány és az élet násza, hiszen nem csak a meglévő tapasztalatokra épít, de figyelmet fordít a modern kutatási eredményekre is melyek segítségével még jobban szeretné megismeri diákjait. Organikus, mert szerves egységben gondolkodik az emberről és célja ily módon a testi- lelki- szellemi- spirituális nevelés folyamata. A pedagógia fontosnak tartja a családok bevonását is a nevelésbe. Az organikus pedagógia egyszerre bizalompedagógia is a már sokszor említett bizalomra és kötődésre épít nevelt és nevelő között. Szövetségpedagógia is mert keresztény pedagógiai értékekre építve célja egy személyes istenkapcsolat megélése. Az istenkapcsolat során is törekszik, hogy élményekkel teli, valódi személyes szeretetkapcsolat alakulhasson ki és ne csak kötelességre, elvárásokra épülő kapcsolat legyen. Központjában az ember áll, az eszményi ember, akinek feladata életfeladatát kibontakoztatni, megismerni. A rövidtávú sikerek helyett a hosszútávú fejlődést és boldogulást támogatja. (Hujber, 2019)

2.3.3.A pedagógia alapelvei

Organikus pedagógia

Josef Kentenich rendszere öt alapérték köré rendeződik, amelyek mint a kerék 5 küllője, mozgásba lendítik, a kiteljesedés felé viszik a személyiséget.

1. ábra: Az organikus pedagógia jelképe, a mozgásban lévő kerék

forrás: www.kkdk.hu

A személyiség fejlődését egy kerék szimbolizálja, melynek 5 küllője fogja össze a pedagógia tartalmát. A kerékagy a nevelői hozzáállást szimbolizálja. A pedagógia a nevelői minta esetén kiemeli az érzelmi intelligencia fontosságát, az identitás megszilárdítását, a döntésképeség megalapozását. Hangsúlyozza, hogy a nevelőnek is nevelt nevelővé kell válnia, hiszen a gyermekek a szülők hátát nézve a példamutatás által nevelkednek. Kiemelt szerepe van a mintakövetésnek, az azonosulásnak. Ez a minta nem a tökéletességre fókuszál, de példát tud mutatni a tökéletességhez vezető törekvésben. Így nem lehet csak ismeretátadó szerepben, személyével, példájával, tetteivel a személyiség formálására is hatással van. A tudásátadás akkor lehet sikeres, ha élménydúsán, tapasztalatokkal gazdagítva kerül átadásra.

Az 5 küllő 5 részterületet foglal magába: bizalom, kötődés, szövetség, eszmény, életmozgás. Az életmozgás azt jelenti, hogy a személyiség folyamatos fejlődésben van, erre a fejlődésre kell mindig figyelnie a nevelőnek miközben igazodik az életkori sajátosságokhoz. A nevelés során figyelembe kell vennie a tanuló személyiségjegyeit, készségeit, kompetenciáit. Figyelni kell kinek mire van nyitva az időablaka, mert az jelzi, hogy mely inger hat éppen az idegrendszer fejlődésére. Megfelelő eszközökkel, pedagógiai körülmények kialakításával lehet a belső motivációt előhívni és fejleszteni. A bizalom mindennek az alapja. Bizalmi légkörben tud csak megindulni a fejlődés melyben a felelősségtudat és a belső motiváció hatására lesz az egyén önálló döntésre képes. Fontos az önbizalom megerősítése, Isten bizalompedagógiájának közvetítése, melynek lényege, hogy szabad akaratot kapva a hibázás is a fejlődés része. Elengedhetetlen az önértékelés, önbecsülés támogatását szolgáló nevelői hozzáállás, a szeretetteljes fegyelmezés, továbbá a rend és a tekintély kialakítása. A pedagógia szemléletében erős az eszmény gondolata miszerint minden embernek személyes küldetése van a világon. Ezt az eszményt támogatja minden, a készségek, az érdeklődés, a hajlamok és adottságok. Erre a személyes küldetésre kell rátalálni a nevelői hozzáállásnál, fontos a tájékoztatás, kibontakoztatás, az önismeret segítése a készségek, adottságok számbavétele. A kötődés segíti a környezethez való kapcsolódást mind társas szinten mind az eszmékkal, kultúrával, nyelvvel kapcsolatban. Alapja az én identitás és nemi identitás kibontakoztatása. A nevelői hozzáállást jellemzi az odafordulás, értékelés, kötődések kialakítása, társas intelligencia fejlesztése. A szövetség célja képessé tenni a gyermekeket a szövetségi kapcsolatok kialakítására embertársai és Isten felé.

(forrás:<https://organikusegyesulet.hu/organikus-pedagogia/organikus-eletvezetesi-program/#accordion-4>)

2.3.4. Az organikus pedagógia a váci egyházmegyében

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán 2016-ban indult el az Organikus Pedagógia 1 éves szakirányú továbbképzés, mellyel a pedagógusoknak lehetősége van megismerni az organikus pedagógia szemléletét, ezzel segítve a pedagógusképzést egy korszerű látásmód, szemlélet gyakorlatban is használható megismerésével. Az organikus pedagógia jelenleg a Váci Egyházmegyében a legintenzívebb, ahol az egyházmegye 30 intézményében organikus szemléletben folyik az oktatás, nevelés. Kezdetben az igazgatók képzésére helyeződött a hangsúly, ezt követte a tanítók, tanárok bevonása. (Hujber, 2019)

Összegezve az organikus pedagógia egy személyiségközpontú pedagógia, figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, nem siettet, kivár. Hiszi, hogy minden embernek személyes küldetése van, amit Isten neki szánt, ezt a küldetést, életfeladatot igyekszik kibontakoztatni, támogatni. Kentenich atya korát megelőzve figyelmet fordított az érzelmi intelligencia fejlesztésének fontosságára. Az organikus pedagógia élmény-tapasztalat-azonosulás útján nevel. Hangsúlyt fektet a nevelő egyéni fejlődésére is, hiszen csak a nevelt nevelő tud jó példával elől járni.

2.4. Pályaválasztás, pályaorientáció

2.4.1. Fogalomtisztázás

Az egyén a környezetével állandó kölcsönhatásban van. A pályaválasztás folyamata, voltaképpen ennek a kölcsönös viszonynak a hatására történik, melyben az egyén a felkínált lehetőségei közül önállóan választja ki azt a foglalkozást vagy tevékenységet mellyel hozzájárul ahhoz, hogy az emberiség és/vagy saját maga számára értékkel bíró foglalkozást végezhesen. Ez a folyamat mindig döntéssel zárul melyet szakmai képzés követ. (Szilágyi, 2015)

A pályaválasztás fogalommeghatározásánál figyelemre méltó információként szolgál, hogy a 21. században született szakirodalmak meghatározásait összevetve a múltban megjelent szakirodalmakkal szemben, világossá válik, hogy azokban lényegi eltérés nem található, amivel arra lehet következtetni, hogy azok nem avultak el. Borbély-Pecze észrevétele, (2016) hogy hazai viszonylatban nem történt meggyőződésbeli átalakulás „a pályaválasztás alatt egyszeri felfokozott jelentőségű döntési pontot értünk, és legalább is a szakképzés (ideértve a felsőoktatást is) időtartamára irreverzibilis folyamatnak tekintjük”. (Borbély et al., 2020, 23.old.) A magyar oktatási rendszerben ez a döntés két ízben történik, az általános

iskola esetén 8. osztályban és a középiskolai tanulmányok során az utolsó tanítási évben. (Borbély et al., 2020)

Pályaorientációnak nevezzük azt a folyamatot, ami a tanulók egyéni igényeinek figyelembevétele mellett a megfelelő számú információ közvetítésével segíti őket a hozzájuk leginkább illő pálya irányába. A pályaválasztási döntés az általános iskola 8. osztályában érinti a tanulókat mikor dönteniük kell a középfokú tanulmányaikkal kapcsolatban. A pályaválasztási döntés sikerességéhez szükség van pályaválasztási érettségre. A különböző kutatások, szakirodalmak vizsgálatai szerint, a tanulók pályaválasztási szempontból 14 éves koruk előtt még biztosan nem mondhatóak érettnak, de a pályalélektan területéről gyűjtött ismeretek szerint a folyamat inkább a 16-20 év közötti életkorra jellemző. Rókusfalvy Pál szerint (1969) „a pályaválasztási érettségnek nevezzük a tanuló egész személyiségének olyan fejlettségi állapotát, amely egyrészt lehetővé teszi – az elhelyezkedési lehetőségeknek és a személyiségnek megfelelő – pálya adekvát választását, másrészt biztosítja a szakmai képzésnek legalább minimális sikerét, és felébreszti a tanulóban a szakmai beilleszkedésre való tartós törekvést”. (Kenderfi, 2019, 64.old)

A pályaérettség tehát serdülőkorban végbemenő folyamat, melyben két terület feltérképezése, megismerése a hangsúlyos. Egyrészt elengedhetetlen az önismeret, másrészt a környezet, vagyis a munka világának megismerése. Rókusfalvy a pályaérettség tényezőinél az önismereten és a környezet ismeretén túl további két terület meglétét tartja szükségesnek, így teljessé téve a folyamatot. E két terület a viselkedésmódok és az optimálisan meghozott önálló elhatározás megléte mely az önismeret, a környezet ismeretének és a viselkedésmód hármas egységének hatására alakul ki. (Kenderfi, 2019)

Napjainkban a pályaválasztási döntés már nem egy életre szóló döntést jelent. A pályaut során az egyén különböző okok miatt akár belső motiváció okán akár a munkahelyen történő változások miatt kényszerülhet olyan helyzetbe, amikor eredeti terveitől eltérő úton megy tovább. Tehát a döntés az egyén élete során többször is bekövetkezhet, így nem az életre szóló választás a cél, hanem egy tendencia, melyben eleget tesz saját és a környezet követelményeinek is. (Borbély et al., 2020)

2.4.2. A pályaválasztást meghatározó tényezők

A pályaválasztást különböző tényezők befolyásolják, méghozzá külső és belső tényezők. A családi hatások, a barátok és kortársak befolyásoló hatása, az oktatási intézmények, a továbbtanulási lehetőségek, a rendelkezésre álló információk, továbbá a társadalmi,

gazdasági hatások sorolhatóak a külső tényezőkhez. Az önismeret, az érdeklődést, a képességeket és a pályaválasztási érettséget nevezi a szakirodalom belső tényezőknek. (Suhajda et.al, 2022) A fiatalok a pályák világával kapcsolatos ismereteiket is a családból kapják, szüleik, nagyszüleik foglalkozásán keresztül ismerkednek ezzel a területtel. Pályaválasztással kapcsolatos gondolatait, terveit is első körben a családdal osztja meg, itt kaphat segítséget, támogatást, továbbá meghatározó szerepe van a szülőknek, a pályák világával kapcsolatos ismereteik, tudásuk szempontjából is, mert megfelelő, minőségi információk birtokában valódi segítséget tudnak nyújtani gyermekeiknek. (Suhajda, 2013) Az önismeretnek szintén meghatározó szerepe van a pályaválasztás során. A tanulónak ismernie kell képességeit, erősségeit, gyengeségeit, melyeket a környezetből kapott visszajelzések tükrében kell reálisan értelmeznie. Ez a realitás segítheti őt a pályaválasztás sikerességében. A környezetnek meghatározó szerepe van a motiváció kialakításában és fenntartásában is. (Suhajda et al., 2022)

A serdülőkor környékén a szülő, iskola befolyásán túl felértékelődnek a kortárs csoportok hatásai. Ebben az életkorban a hasonló élethelyzet, hasonló nehézségek, a közös problémák összekovácsolják a fiatalokat, akiknek biztonságérzetet és érzelmi stabilitást is jelent a csapathoz tartozás élménye a csapathoz való kapcsolódás lehetősége. Pályaképükre is pozitív hatással lehet ez a folyamat, hiszen a társaikkal való beszélgetések során új pályautak, képzési lehetőségek merülhetnek föl, kerülhetnek be a repertoárba. A tényezők között említésre méltó az internet és a média hatása, mely szintén erőteljes hatást gyakorol a pályaválasztás folyamatára. Megfelelő használat esetén hatékony eszköze lehet az említett platform is a folyamat támogatására, mert ez a leggyorsabb és legegyszerűbb módja ma az információátadásnak. Különböző felületeken keresztül van lehetőség megszólítani, bevonni a fiatalokat, a közösségi médián át, fórumokon, blog bejegyzéseken keresztül információhoz juthat a pályaválasztáshoz kapcsolódóan számos területtel, bővítheti munkaerőpiaci ismereteit. Amennyiben a család, az iskola, a kortársak és az internet által okozott impulzusok egyszerre vannak jelen a fiatal életében, az sikeres pályaválasztáshoz vezethet. (Suhajda, 2013)

2.4.3. A pályaaorientáció szerepe a közoktatásban

A pályaválasztási döntés, illetve a pályaeérettség folyamatának támogatásában meghatározó szerepe van a közoktatási intézményeknek is. Gyakran tapasztalható, hogy iskolai keretek között leginkább a továbbtanulási döntés időpontját megelőző, röviden behatárolható időszakra esik ez a támogatás. A kapott információk minősége erősen meghatározza a

döntést, így elengedhetetlen, hogy minőségében is megfelelő valós ismereteket tudhasson magáénak a tanuló a pályák világával, munkaerőpiacsal kapcsolatban. Ha ezen információk megléte hiányzik vagy annak minősége nem megfelelő, a döntés jellegét tekintve külső kényszer hatására vagy meggondolatlanul, hirtelen ötlettől vezérelve következik be. Ezért elengedhetetlen, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű információval rendelkezzen a tanuló önmagáról, a képzési lehetőségekről, a képzési rendszer felépítéséről, illetve a pályák világáról. (Suhajda, 2013) Nem elegendő a felvételi eljárást megelőző időszakra korlátozni a pályaaorientációval kapcsolatos felkészítést, hanem minden életkornak megfelelő feladatok és módszerek használatával folyamatos felkészítés kell, mert a pályaválasztás és a pályavitel szempontjából szükséges készségeket leginkább úgy lehet elsajátítani és fejleszteni, ha azok a köznevelési időszak teljes időszakára ki vannak terjesztve. Az életút-támogató pályaaorientációs tevékenységekben az életpálya-építési kompetenciák fejlesztésén túl további két terület tartozik még bele, mégpedig az információszolgáltatás és a pályatanácsadás. Ez gyakorlatban egy hatékonyan felépített pályaaorientációs rendszerben tud működni, melyben a különböző területekhez kapcsolódó szereplők, közösen együttműködve egymás munkáját segítve tudnak együtt dolgozni. A közoktatásban, ahogy már volt róla szó az életpálya-építési kompetenciák fejlesztéséért a pedagógusok szerepe meghatározó. A megfelelő tájékoztatást a pedagógusok, a szülők és a diákok szakemberek segítségével érhetik el, akik segítségével szakmailag hiteles, információkhoz juthatnak. A pályaaorientáció folyamatát egyéni és csoportos tanácsadással tudja segíteni a pályaaorientációs tanácsadó. Az életpálya-építési kompetenciák birtokában a tanulók képesek lesznek összegyűjteni, értelmezni majd összegezni a kapott önismereti, oktatási és munkaerőpiaci információkat, majd az eredményekből pályatervet írni, felülvizsgálni, megvalósítani. (Borbély, et al., 2013)

2.4.4. Pályaaorientáció szerepe az általános iskolában

A család befolyásoló hatásán túl a kortársak, barátok, a média is hat a fiatalra, de meghatározó szerepe van az iskolának és a pedagógusoknak is. Az iskola feladatai között 2013 óta az új Nemzeti Alaptantervben hivatalosan is megjelent a pályaaorientáció a Fejlesztési területek- nevelési célok között említendő iskolai feladatként. A 110/2012 (VI.4) kormányrendelet kimondja, hogy az iskolának kell megteremteni a megfelelő feltételeket és tevékenységeket melyekben a diákok kipróbálhatják képességeiket, és érdeklődésüknek megfelelő tevékenységeket végezhetnek. Az említett lehetőségek előre lendíthetik a

fiatalokat a megfelelő pálya, foglalkozás irányába. A 2011-ben elfogadott köznevelési törvény a pályaaorientációt a pedagógusi feladatok között említi. (Suhajda, 2013)

2.4.5. Életútát támogató pályaaorientáció

Az életút-támogató pályaaorientáció „azon tevékenységek összességét fedi le, amelyek az egész életen át tartó tanulás kontextusában képessé teszik az európai állampolgárokat arra, hogy meghatározzák kompetenciáikat, érdeklődésüket, képzési és oktatási döntéseket hozzanak, és vezessék saját tanulási, munkavállalási életútjukat az így megszerzett életpálya-építési kompetenciákkal” (EU Tanácsának állásfoglalása, 2004). (Borbély et al, 2013, 35. old.) A mai gazdasági és munkaerőpiaci területek átalakulnak, a technikai, technológiai fejlődés hatására. A pálya már nem mondható kiszámíthatónak, bizonyos szakmák tartalma is teljesen megváltozott. A siker érdekében el kell sajátítani egyre több és összetettebb készséget, ismeretet. A megváltozott körülmények megkívánják, hogy képes legyen az egyéni információgyűjtésre, szükség esetén ismételt elhatározásra, döntésre, valamint pályaismeretének bővítésére. Erre a megváltozott helyzetre reagálva az EU Parlament és Tanácsa ajánlásából 2006-ban megnevezésre kerültek az élethosszig tartó tanulást segítő kulcskompetenciák, melyek között szerepelnek a szociális kompetenciák, az állampolgári kompetenciák, a kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetenciák melyek szerepe kiemelt a sikeres egyéni életpálya-vezetés és életutat támogató pályaaorientáció szempontjából is. Az említett körülmények a közoktatás feladataira is hatással vannak, azok átszervezését ösztönzik hiszen felértékelődik és kiszélesedik az iskola és a pedagógusok életutat támogató szerepe a tanulók jövőjének szempontjából. (Borbély, et al., 2013)

Az életpályaépítést segítő kompetenciák:

Az életpálya-építést segítő kompetenciák 3 területet foglalnak magukban. A pályaismeretet, mely az ismereten túl magában foglalja a pályák világában való tájékozottságot, a munkakereséshez és a betöltött munkakör megtartásához szükséges készségeket. A második terület az önismerettel kapcsolatos készségeket foglalja magában, de szélesebb értelemben véve. Az önismereten túl a készségek segítségével az egyén képessé válik az önismeretéből adódó képességeit, készségeit, kompetenciáit a pályák világába helyezni. A pályaképbe való átültetése, felülvizsgálata és a pályaterv elkészítéséhez szükséges ismereteket is magában foglalja például a képzési lehetőségeket. Végül az életpálya-építés kompetenciákhöz tartoznak azok a képességek is melyekkel az egyén a megszerzett környezetből nyert ismereteit (képzési ismeretek, munkaerőpiaci ismertek, társadalmi ismertek) értelmezni

tudja és azok tudatában döntéseket tud hozni, továbbá a döntések során keletkező változásokat is kezelni tudja. (Borbély, et al.,2013)

A család mellett az iskola, a kortársak és a média is befolyásolja a tanulókat a pályaválasztási döntés során. A fenti áttekintésből kirajzolódik az iskola meghatározó szerepe a pályaaorientációra nézve, a reális önkép segítésében és a pályaegettség folyamatának támogatásában is fontos szerepe van. A pályaegettséghez két terület feltérképezése szükséges, az önismeret és a környezet, a munka világának ismerete. Ebben a folyamatban tud segíteni az iskola megfelelő minőségű információátadással. Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztését már az általános iskolában meg kell kezdeni, mégpedig korosztályonként alkalmazott feladatokkal, módszerekkel. Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztése 3 területre fókuszál, az önismeretre, a pályaismeretre és a környezeti ismeretek értelmezéséhez, majd a döntéshez vezető kompetenciák meglétére. Láthatjuk, hogy az iskola és a pedagógusok szerepe nem elhanyagolható, hiszen a köznevelési törvény is a pedagógusi feladatok közé sorolja tanítványai pályaaorientációjának irányítását, így elengedhetetlen a pedagógusok megfelelő edukálása a témában.

Összegezve a szakirodalmi feldolgozást, a tanulók tanuláshoz való viszonya, az őket érő környezeti hatások miatt teljesen megváltozott. A hagyományos oktatási formák nem hoznak sikert, változásra, megújulásra, élmény alapú oktatásra van szükség. Az iskola nem korlátozódhat csak a tudásátadás folyamatára, hangsúlyt kell fektetnie a tanulók személyiségfejlesztésére is, és segítenie kell őket a pályaaorientáció folyamatában is. A kiszámíthatatlan jövő miatt, olyan kompetenciák, készségek fejlesztésére kell helyezni a hangsúlyt, melyek segítik a stressz tűrését, a problémák megoldását, az együttműködést, és kreativitásra, megújulásra nyitott személyiséget eredményeznek. Az érzelmi intelligencia fejlesztése előtérbe kell kerüljön a tanítás, nevelés során. Az organikus pedagógia a tanulás folyamatában az élmény-tapasztalat-azonosulás útján kapcsolódik a tanulókhoz, miközben figyelembe veszi életkori sajátosságait, egyéni igényeiket. Nem siettet, kivár. Bizalmi kapcsolatra épít és a példamutatással nevel. Az erősségeket kiemeli a gyengeségeket tudatosítja, így segítve az önismeret útján a tanulókat.

3. Saját vizsgálat

A szakirodalomban feldolgozottakra alapozva dolgozatom empirikus fejezetében az organikus pedagógia hatását vizsgálom az önismeretre és a pályaorientációra. Egy organikus pedagógiát alkalmazó általános iskola segítségével térképezem fel a pedagógia gyakorlatban alkalmazott eszközeit, módszereit.

3.1. Kutatási célok, kutatási kérdések, hipotézisek

A vizsgálataim során keresem a választ arra, hogy viszonyulnak az iskola pedagógusai és a szülők az organikus pedagógiához, illetve arra, hogy hogyan tud megvalósulni a látásmód a mindennapokban. Fel kívánom tární a pedagógia azon elemeit melyek a pedagógusok vagy szülők számára gyakorlatban nehezebben valósíthatóak meg. Célom megismerni és bemutatni az iskola pályaorientációs gyakorlatát, és keresem az organikus pedagógia azon elemeit melyek pozitív hatást gyakorolhatnak a pályaorientációra.

3.1.1. A vizsgálati hipotézisek bemutatása

A kutatás helyszínéül szolgáló intézményt 3 szempont mentén vizsgálom. Első körben az iskola és a szülők közötti kapcsolatot térképezem fel, majd az organikus pedagógia előnyeit sorakoztatom fel a szülők és a pedagógusok véleménye alapján, végül az iskolai pályaorientációs gyakorlatok, programok megismerését követően az organikus pedagógia hatását vizsgálom. A szempontok mentén, 4 felvetést fogalmaztam meg:

H1: A pedagógusok a szülőkkel szorosan együttműködve, nevelőtársként vesznek részt a nevelésben. Mindkét fél kiemelten fontosnak tartja a partneri viszonyt, ami a gyakorlatban is megjelenik.

H2: A szülők és pedagógusok az organikus pedagógia ugyanazon alapelveit/előnyeit tartják fontosnak a nevelés során.

H3: A pedagógusok figyelmet fordítanak a tanulók önismereti tudásának mélyítésére, mely kiemelten fontos a pályaorientáció szempontjából.

H4: Az intézmény az alkalmazott módszerek, programok tekintetében, olyan megoldásokra törekszik, amely megfelelő alapot biztosíthat a komplex pályaorientáció megalapozásában.

3.2. A vizsgálati módszerek

Kutatásomban kétféle módszert alkalmaztam. Az iskola pedagógusait hólabda-módszerrel választottam ki, majd kvalitatív interjút készítettem velük, eközben az iskolába járó családok részére kvantitatív típusú online kérdőívet készítettem.

3.2.1. Az interjús vizsgálat

Az első interjút az igazgatónővel készítettem, aki segített a többi pedagógus kiválasztásában is. A beszélgetésekről a résztvevők hozzájárulásával hangfelvétel készült. A személyes találkozókra a nyári szünet első 2 hetében került sor, amikor az iskolában már csak a pedagógusok tartózkodtak. Az iskola 15 pedagógusával készítettem interjút, az igazgatónővel, az alsós és felsős igazgatóhelyettesekkel, továbbá 11 fő osztályfőnöki pozícióban lévő pedagógussal és egy napköziben dolgozó tanítónővel. Az interjút adó pedagógusok közül 5 fő dolgozik alsóban és 7 fő felsőben. Nemek szerinti megoszlásban 1 férfi és 14 nő volt a megkérdezettek között.

A kérdések tekintetében 16 kérdést tettem fel, 4 kérdéskörben. Az első 5 kérdésben a pedagógusok kapcsolatát vizsgáltam, a pedagógusi pályához, az iskolához és az organikus pedagógiához kapcsolódóan. A második kérdéskörben a családok és az iskola közötti kapcsolatot 4 kérdés mentén, interjúalanyaim szemén keresztül vizsgáltam. Ezt követően 6 kérdés a pályaeorientációra, annak iskolai gyakorlatára, továbbá az organikus pedagógia pályaeorientációhoz kapcsolható hatására vonatkoztak. Az utolsó kérdésben a résztvevők, fejlesztési ötleteiket, észrevételeiket fogalmazhatták meg.

3.2.2. A kérdőíves vizsgálat

Az iskolába járó családok részére szerkesztett google űrlapot készítettem, melynek linkjét nyár elején a szülői háló tagokon keresztül minden osztálynak, elektronikus üzenet formájában küldtem ki. A kérdőív kitöltése anonim és önkéntes volt, két adatgyűjtéssel kapcsolatos kérdés szerepelt benne, az egyik a szülői szerepre vonatkozott, a másik kérdésben a gyermek évfolyamára kérdeztem rá. Összesen 19 kérdésre kerestem a választ, a tanári interjú mintájára ugyanazon kérdéscsoportok mentén, mégpedig a szülők és a módszer kapcsolata, a család és iskola kapcsolata, pályaeorientáció az iskolában, fejlesztési ötletek.

A nyár folyamán lassan érkeztek vissza a válaszok így augusztus végén az igazgatónő segítségével, központilag, ismételten kiküldésre került a kérdéssor. A második kiküldés hozta meg az értékeléshez szükséges megfelelő darabszámot, ami 104 db lett.

Fontosnak tartottam utána járni annak, hogy hány gyermek jár az iskolába, illetve, hogy hány család teszi ki a gyermekek számát. Az adatszolgáltatásban az iskola egyik munkatársa volt segítségemre, 349 fő a tanulók száma. Hogy hány családból tevődik össze ez a szám, már nehezebb kérdésnek bizonyult. A kérdés megválaszolásában segítségünkre volt a Kréta rendszer. Az iskola munkatársa kréta szűrést végzett a gyermekek édesanyjuk nevére, majd alfabetikus sorrendbe tette őket, számolás után megtudtuk, hogy 233 család gyermeke/gyermekei járnak az iskolába.

3.3. A vizsgálat helyszíne

A vizsgálatot a Krisztus Király Római Katolikus Általános iskolában végeztem. Az iskola Pest vármegyében, Dunakeszi városában található, 2018 szeptember elsején nyitotta meg kapuit. Az intézmény a váci egyházmegye fenntartása alá tartozik. A tantestületben 29 pedagógus van, ebből 3 férfi. Az intézményben minden évfolyamban 2 osztály található. Az iskolának 349 fő tanulója van, ezt a számot 233 család teszi ki. Zömében katolikus családok gyermekei járnak az intézménybe.

3.4. Az interjú vizsgálat eredményei

3.4.1. Pedagógusok összetétele és kapcsolata a módszerrel

Az első kérdésben interjú alanyaimat, a pályán eltöltött éveik számáról kérdeztem. Pályakezdő nem volt közöttük, 3 fő 5-10 éve tanít, 2 fő 15-19 év között kezdte meg pedagógusi pályafutását, 5-en 20-24 éve vannak a pályán, 4 fő több mint 25 éve és egy fő több mint 30 éve szerezte meg pedagógusi diplomáját.

A következő kérdésben megkérdeztem, mióta tanítanak a kutatásom helyszínéül szolgáló intézményben. Az iskola 2018-ban indult, a megkérdezett 15 főből 8 pedagógus 5-6 éve tagja az iskola testületének, ami azt jelenti, hogy többen közülük az iskola alapítását megelőzően, a szervezési és alapításhoz szükséges feladatokban is aktívan részt vettek. Három válaszadó 4 éve, 1 válaszadó 3 éve, 1 pedagógus két éve és 2 fő egy éve csatlakozott a pedagógusi karhoz. A 2. számú ábrán láthatóak a pedagógusok adatai.

2. ábra: Az interjút adó pedagógusok adatai

Forrás: saját szerkesztés (2023)

A következő kérdésben arra kerestem a választ, mikor találkoztak először az organikus pedagógiával. A válaszadók többsége akkor találkozott, amikor új munkahelyének választotta a jelenlegi iskolát, majd ezt követően többségük a pedagógiához kapcsolódó képzést is elvégezte. Két válaszadó több mint 20 éve találkozott a módszerrel a Schönstatt Családmozgalom keretein belül, melynek azóta is tagjai.

Az igazgatónő elmesélte, hogy az iskola alapításakor a Váci Egyházmegye pedagógiai igazgatója Pécsi Rita volt. Találkozásuk alkalmával ismerte meg az organikus pedagógiát, és úgy döntött „*az iskola is beáll e mögé a zászló mögé!*” Ekkor végezte el több pedagógustársával együtt az organikus pedagógia szakirányú továbbképzést is, az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán.

Ebben a témakörben az utolsó 2 kérdés kapcsán a módszerrel kapcsolatban tapasztalt előnyök és hátrányok felsorakoztatása, megismerése volt a célom. Mikor megkérdeztem mik a módszer előnyei szinte mindenki csillogó szemmel kezdte el sorolni az általa leginkább fontosnak tartott dolgokat. Nem keresték a szavakat, gördülékenyen folyamatosan és lelkesen osztották meg gondolataikat. Szinte érezhető volt, hogy mennyire elhivatottak, és hogy nap mint nap megtapasztalják a pedagógia pozitív hatásait a gyerekek szempontjából,

de a saját szempontjukból is. A 3. számú ábrán olvashatóak a pedagógusok gondolatai a módszer előnyeivel kapcsolatban.

”Biztonságot és motiváló környezetet nyújt, belső motivációt és a tanuláshoz való pozitív hozzáállást segíti elő. És a közösség ereje, a közösség fontossága ott van benne.”

”Mindig figyeli az életet, mindig abban támogat, amiben kell”

”Az élményalapú oktatás és a szövetség. Szövetség mindennel, a gyerekekkel, a szülőkkel, a kollégákkal, és a kötődés. Előbb a kötődés van és utána közelít. Nem fentről közelít a gyerekek felé, hanem oldalról.”

”Kiegyensúlyozott, nem stresszelő gyerekeket lehet így nevelni”

”A személyiséget segíti kibontakoztatni, azt az Isten által megálmodott személyiséget, és ehhez ad meg minden lehetőséget. Ezt a munkát kíséri, mindent az élet szolgálatában tesz, a növekvő élet szolgálatában. Az összes dolgot ez alá rendeljük, ami a pedagógiánkhoz kapcsolódik.”

”Nem a gyerek van szabva a módszerhez, hanem a módszer igazodik az életkorához és az ő fejlődési ritmusához, egyénileg is.”

”Kötetlenebb, szabadabb légkörben próbáljuk elérni azt, hogy a gyerekek önismerete elkezdjen egyáltalán kialakulni és ezt támogatva, megsegítő folyamatokat építünk be. Például a CSÉN-t.”

3. ábra: Pedagógusok gondolatai a pedagógia előnyeivel kapcsolatban

Forrás: saját szerkesztés (2023)

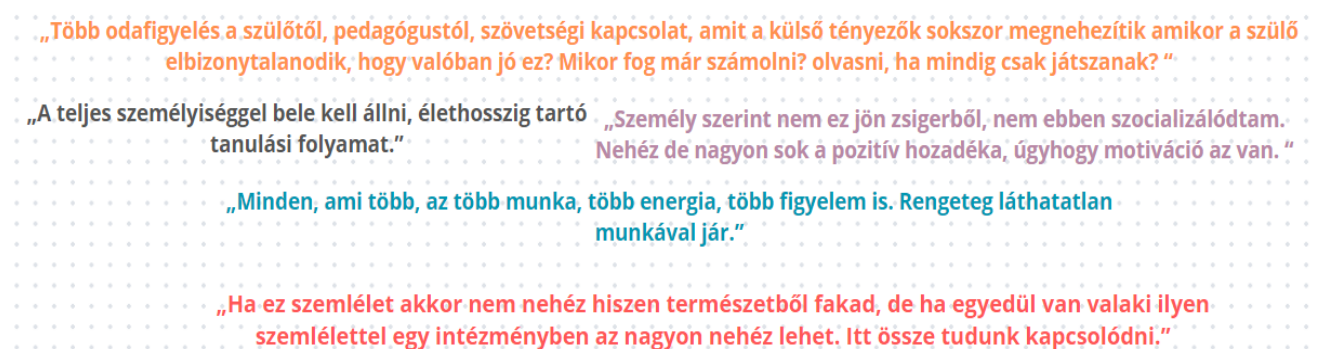
Szinte minden válaszadó 3 vagy annál több előnyt tudott megfogalmazni és a válaszok között is sok volt az átfedés. Ha az első helyen megnevezett előnyökre redukáljuk a válaszokat, elmondható, hogy a válaszadók közül 1 fő a szabadabb légkört, 1 fő a biztonságot adó környezetet nevezte meg. Két válaszadó szerint a módszer növeli az érzelmi intelligenciát és szintén ketten említették első helyen a pedagógia közösségi életre és a kapcsolatokra gyakorolt pozitív hatását. Négyen kiemelték, hogy a módszer egyénre szabott és öten a személyiség kibontakoztatását nevezték meg a pedagógia legfőbb előnyének. A 4. számú ábrán szerepelnek az első helyen megnevezett előnyök.

4. ábra: Az organikus pedagógia előnyei a pedagógusok szerint

Forrás: saját szerkesztés (2023)

A következő kérdésre miszerint, miben látja a módszer nehézségeit kérdésre 5 pedagógus válaszolta, hogy több munkával, több odafigyeléssel, több előkészülettel jár, illetve több kreativitást igényel. 2 válaszadó a központi rendszerbe való beleillesztését látja a legnehezebbnek, kevés az idő, sok a tananyag és a magas óraszámok megnehezítik a differenciálást. Ketten említették, hogy hiányolják a konkrét gyakorlati példákat, a szemlélet mellett, a kézzel fogható módszertant, de fontosnak tartom megemlíteni, hogy mindketten megjegyezték, talán azért érzik így, mert még nem vettek részt a szakirányú képzésen. Ketten azt látják nehézségnek, hogy nem ilyen pedagógiai körülmények között szocializálódtak, más reakció jön zsigerből ezért állandó odafigyelést, tudatosságot igényel. Szintén ketten nyilatkoztak úgy, hogy a szülők is és a pedagógusok is mást értenek az organikus pedagógia alatt, ami sokszor lassítja a közös munkát. Egy tanító válaszolta, hogy a kütyükben és annak mentén a szabályok betartatásában tapasztalja a legtöbb nehézséget. Végül az egyik 8.-os osztályfőnök nyilatkozott úgy, hogy nem nehézséget inkább feladatot lát, mégpedig abban, hogy a pedagógiát nehéz a mindennapi életbe illeszteni. *„Hiszen egészen más a fogyasztói társadalom felfogása.”* Az 5. számú ábrán a pedagógiával kapcsolatban megfogalmazott nehézségek olvashatóak.

5. ábra: A pedagógiával járó hátrányok, a pedagógusok szerint

Forrás: saját szerkesztés (2023)

3.4.2. A család és az iskola kapcsolata a pedagógusok szemével

Ebben a kérdéskörben 4 kérdést tettem fel, mégpedig a következőket: Az organikus nevelésben pedagógus és a szülő nevelőtársaként vesznek részt a nevelésben. Mi a tapasztalata a gyakorlatban? Hogy tudná jellemezni a pedagógus-szülő partneri viszonyt? Majd rákérdeztem, mennyire tartja fontosnak az organikus nevelésben az iskola és a szülők közötti szoros együttműködést? Ezt követően érdeklődtem, melyek azok a programok, rendezvények, egyéb eszközök, amelyek segíthetik a fent említett kapcsolatok fenntartását,

megegyezését? Illetve, hogy melyek azok a nehézségek esetleg anomáliák a szülők részéről, amelyek nehezítik a módszerhez való kapcsolódást?

A pedagógus-szülő közötti partneri viszonyt minden pedagógus kiemelten fontosnak tartotta. Többen megfogalmazták, hogy azokkal a családokkal könnyebb, akik tudatosan választják az iskolát, és akik elsőtől csatlakoznak, mert ott a szülők együtt fejlődnek. Négy pedagógus mondta, hogy alapvetően nyitottak a nevelőtárs szerepre a szülők. Az egyik 6.os osztályfőnök szerint: *„ha érzik a partnerséget akkor nagyon együttműködőek, de mindig vannak, akik lázadnak vagy falat húznak, ez sok esetben azoknál van, akiknek nem sikerül levetkőzni az elvárásait mert nem így nevelődött, de a többség azért beletanul.”*

A válaszadók 50%-a kiemelte, hogy a partneri viszony azért is fontos mert annak hiányában kettős nevelés alakulhat ki, ami nehezíti a gyerekekkel való együttműködést. A két oldalnak egymást kiegészítve, együtt kell hatnia a gyermekre. Az egyik hetedik osztályfőnök megjegyezte, hogy a nyílt kommunikáció nagyon fontos ahhoz, hogy működni tudjon a partneri viszony, illetve egy másik válaszadó úgy fogalmazott, hogy a partnerség szükséges és fontos, de a pedagógusi kompetenciák tiszteletben tartása mellett. A negyedik osztályfőnök kitért arra, hogy a családok általában nagyon nyitottak, de mindig az osztályfőnökre hagyatkoznak az organikus pedagógia terén. Fontosnak tartja, hogy a szülők is nevelt nevelő szerepbe kerüljenek, hogy ők is fejlődjenek ezen az úton.

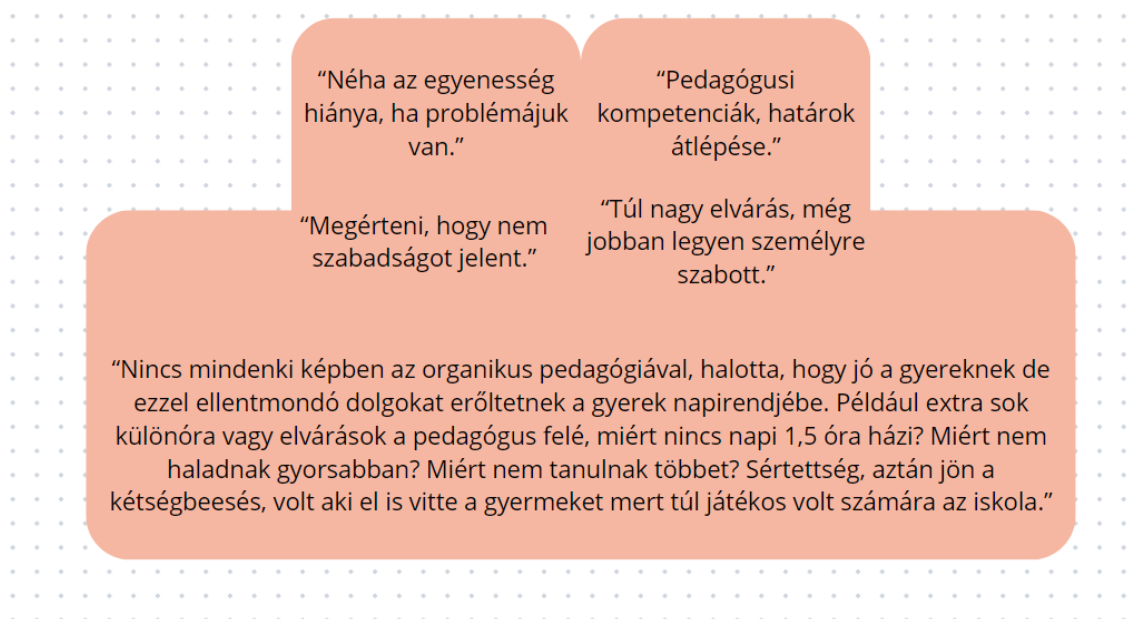
„A pedagógusok 95%-a számít a szülőkre, komoly együttműködés kell, ami szülői oldalról nehezebb, aki ismeri már a pedagógiát ott könnyű, akik nem, ott nehezebb” fogalmazta meg az igazgató.

Az iskola és a szülők közötti együttműködést szintén minden pedagógus kiemelten fontosnak tartja hiszen *„egy a cél”* ezért szükséges, hogy az egész iskolai közeg támogató legyen. Hat pedagógus kiemelte az egységesség és a közösség támogató jellegének fontosságát. Egyikük úgy fogalmazott, hogy *„nagyon fontos, hogy az organikus szemlélet szövetségbe fonódva legyen meg az egész iskolában, a közösségben.”* Egy válaszadó megjegyezte, hogy nagyon fontos, de minél nagyobb az iskola annál nehezebb ezt tartani, ellenben mindig van egy szülői mag, akik segítik ebben az iskolát. 2 válaszadó említette a szülői háló szerepét ebben. A szülői háló tagokat a szülők választják, illetve jelentkezni lehet erre a feladatra. Más iskolákkal szemben itt nem csak az osztállyal kapcsolatos ügyek intézésére korlátozódik a feladat, hanem ők képviselik a szülőket is. Minden hónapban összeülnek a szülői háló tagok az iskola vezetésével és megvitatják a felmerülő problémákat, ötleteket. Az iskola komolyan veszi a háló tagok részéről felvetett témákat, ezáltal a

hálótagok által képviselt családokat is. A szülői háló tagok száma minden osztályból 2 főt jelent.

A kérdésre, hogy melyek azok a programok, amik a fent említett kapcsolatok megerősítéséhez járulnak hozzá, szinte azonos válaszokat kaptam. A tükörest-et minden válaszadó említette, 8 válaszadó ezzel kezdte a felsorolást. Az évnyitó, az évváró, a közös áhítat, az apák napja, anyák napja megünneplése is nagyon sok válaszadónál szerepelt. Más iskolával ellentétben az iskolában nem osztályon belüli előadás szokott lenni a szülők megünneplésekor, hanem egy közös iskolai szintű reggeli ima, közös éneklés. Az egyik pedagógus meg is jegyezte, hogy nagyon meghatóak számára is ezek az alkalmak, ilyenkor igazán érezhető az összefonódás és az erős kapcsolat. A szülői értekezlet, a heti levelezés, a fogadóórák is szinte minden válaszban szerepeltek. Két válaszadó adott eltérő választ, egyikük az állandó nyitott hozzáállást emelte ki, a másik válaszadó szerint nagyon meghatározó szerepe van a kapcsolat megerősítésében Pécsi Ritának és az előadásainak. *„Hiszen ezen alkalmak során van lehetőség összekapcsolódni, sokszor a szülők mást értenek az organikus pedagógia alatt, de Ritát mindenki elfogadja, egy az irány.”*

A szülők részéről tapasztalható nehézségek felsorolásánál 4 válaszadó az eltérő alapélményt, a saját nevelés kapcsán beégett nevelési hibákat említette. Szintén 4 pedagógus a képernyőidő szabályozásának betartatásában, a kütyükkel, okoseszközökkel szembeni korlátozások betartatásában érzi a nehézséget. Ketten a határok meghúzását említették, mert sokszor tapasztalják a tanácstalanságot a szülők részéről. A pedagógia szoros kereteken belül enged teret a szabadságnak, ennek a keretnek a méretét nem mindig tudják jól meghatározni a családok. A 6. számú ábrán az említett válaszoktól eltérő gondolatok olvashatóak.

6. ábra: Pedagógusok gondolatai a szülők részéről tapasztalható anómáliákkal kapcsolatban

Forrás: saját szerkesztés (2023)

3.4.3. Pályaorientációval kapcsolatos kérdések

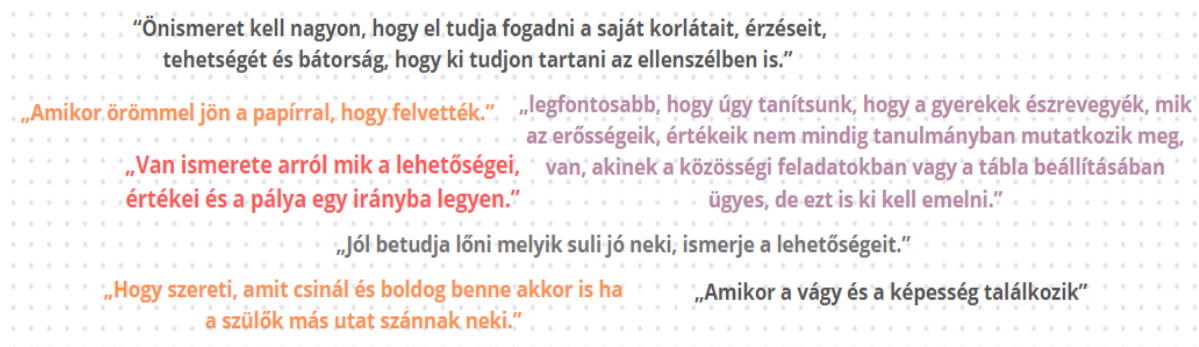
A következő kérdéscsoport a pályaorientációval kapcsolatos kérdéseket tartalmazta. A kérdések segítségével ismertem meg a pedagógusok pályaorientációhoz való viszonyát, az iskola pályaorientációs gyakorlatát továbbá annak sikerességét. A válaszok segítségével kerestem az összefüggéseket, az organikus pedagógia pályaorientációra gyakorolt hatásával kapcsolatban.

Első körben arra kértem interjúalanyaimat, hogy fogalmazzák meg, mit jelent számukra a tanulók sikeres pályaorientációja. Négy alsó évfolyamon tanító pedagógus első reakciója az volt, hogy ez őket még nem érinti ez „*felsőben van*”, „*felsőben fontos*” vagy „*még messze van*”. Kis hezitálás után meg tudták fogalmazni gondolataikat, de érezhető volt, hogy nem érzik munkájuk kapcsán relevánsnak a kérdést, így általánosságban is nehezen tudtak rá válaszolni.

Kivétel nélkül az önismeretben látták a siker kulcsát. „*Ez felsőben fontos majd, de alsóban meg kell ágyazni, megtudni a vágyait, amiben jó abban erősíteni, amiben kevésbé, azt is tudatosítani, hogy reális önképe lehessen, ez fog majd felsőben kicsúcsosodni.*” Egy másik válaszadó így nyilatkozott: „*Rá kell jönni, hogy milyen tehetséget kapott Istentől, amit majd kamatoztatni tud, segíteni kell őt ebben. Hogy önmaga lehessen, kell a jó közösség, ahol meg*

meri élni a vágyait. Kell hozzá, hogy az önismeret meglegyen és hogy mindenféle tevékenységet ki tudjon próbálni, ami szintén segíti őt az önismeretében.”

Az egyik nyolcadikos osztályfőnök rövid választ adott: „16 éves korig ki kéne tolni, 8.-ban korai még erről beszélni.” Az önértékelés és az önismeret fontosságát a többi megkérdezett pedagógus is említette és négyen kiemelték a realitás fontosságát is. A 7 számú ábrán ezek a gondolatok láthatóak.

7. ábra: Pedagógusok gondolatai a sikeres pályaaorientációval kapcsolatban

Forrás: saját szerkesztés (2023)

Arra a kérdésemre, hogy miben tudják leginkább segíteni ezt a folyamatot, 5 pedagógus kezdte úgy a válaszát, hogy sok beszélgetéssel, megismeréssel, illetve kirándulások, séták, közösségi alkalmak során. 4 válaszadó a CSÉN órákat említette, amiben elmondásuk szerint van önismereti és pályaaorientációs terület is, illetve az egyik pedagógus az osztálygyűlések jelentőségét említette. 2 fő a pályaaorientációs napokat mondta, de egyikük hozzá is tette, hogy nem csak egy évben egyszer lenne szükség rá, hanem több előadás és élményalapú tapasztalatszerző lehetőség kellene.

Az alsós tanítók hasonló válaszokat adtak, ők első körben az önismeretben látják a folyamat megalapozásának lehetőségét, a pozitív megerősítésben, a visszajelzésekben, értékelési rendszerben. „Alsóban még messze van, de tudom segíteni az alapkészségek megszilárdításában, olvasás, írás számolás, de nem csak ezekben az alapkészségekben hanem abban, hogy tudjon együttműködni, kérdezni, véleményt megfogalmazni mert ezek is alapkészségek és mindezt úgy kell csinálni, hogy a nyitottsága, a kíváncsisága megmaradjon” mondta egy negyedikes osztályfőnök. Két válaszadó az információnyújtást emelte ki, egyikük úgy fogalmazott, hogy a praktikus dolgokban nyújtandó információátadással tudja segíteni a folyamatot például a felvételi eljárás során. A másik válaszadó az információnyújtáson felül a lehetőségek megmutatását és magyartanárként a

felvételi beszélgetésre való felkészítésben látja a feladatát. A válaszadók közül egy pedagógus röviden azt mondta, a pályaorientációs felelős szépen felépítette ezt az iskolában, míg a másik pedagógus az önképzés fontosságát látta ebben a folyamatban.

A következő kérdésben arra kerestem a választ, hogy van -e olyan eszköz, módszertan, amivel segíteni tudják a tanulókat önismeretük mélyítésében. A nevelők között mindenki az első 3 helyen említette a CSÉN órákat, az osztálygyűléseket és az értékelési rendszeren belül a gyermekek önértékelését. A sorrend nem volt azonos, 9 főnek a Családi életre nevelés volt az első, míg 5 főnek az osztálygyűlés. Egy válaszadó említette első helyen az értékelési rendszert, amit 6 fő szintén felsorolt második helyen. A többiek is felsorolták az értékelést, változó sorrendben. Az értékelési rendszeren belül többen kiemelték a negyedéves értékeléseket, melyekben a tanárok több terület érintésével szöveges értékelést írnak a gyerekekről. Az értékelés része még egy táblázat melyben kijelentések szerepelnek. A táblázat egyik oszlopa a pedagógusé, itt tudja bejelölni, hogy látja ő a gyermekeket, különböző feladatokban. A másik oszlop a gyermeké, itt saját magát kell értékelnie. Ez az értékelési rendszer már az első osztálytól jelen van. Több válaszadó is kitért az értékelési rendszeren belül még az órák alatti, órák utáni önértékelésre, amikor minden óra vagy feladat végeztével pár szóban a diákok értékelik teljesítményüket, viszonyukat az adott feladat, tananyag kapcsán.

A családi életre nevelésről megtudtam a napközis tanítónőtől, hogy heti 1 órában tanulják a gyerekek, 7 modulos módszertan, ami a problémamegoldás, önismeret kéréskörök körül mozog, de van pályaorientációs része is. A pedagógusok párban vezetik az órát, nyitott kérdések alkalmazásával folyik a beszélgetés. Alsóban a mesék segítségével jutnak közelebb magukhoz a tanulók, felsőben már elvontabb, saját érzéseiket fogalmazzák meg és tanulják meg helyesen közölni.

Öt válaszadó kiemelte a kooperatív munkát is, mint önismeret fejlesztő eszközt. Elmesélték, hogy alsóban 6 hétig dolgoznak együtt a gyerekek, részfeladatokat kapnak, amire reflektálniuk kell nap mint nap. A 6. hét végén a csapattagok elbúcsúznak egymástól és megfogalmazzák miért volt jó együtt dolgozni. Mi volt a nehézség, ha volt ilyen. Felsőben a projektmunkák végén ugyanez a folyamat zajlik le a projekt zárásakor.

Egy alsós osztályfőnök fogalmazott így: - „0-24-ben önismeretet erősítünk, Minden erről szól. Sokszor az első óra is elmegy, beszélnek, megnyílnak érzéseikről, bánataikról, hogy hogy éli meg a konfliktusokat, hol hibázott egy vita során.”

Elhangzott még, hogy az osztálygyűlések során hetente beszéli át közösen az osztály az őket ért konfliktusokat, az őket érintő problémákat. Az egymás között született konfliktusok kezelésére helyes énközlési technikák alkalmazásával próbálnak megoldást találni.

Az iskolai pályaorientáció gyakorlatával kapcsolatban megkérdeztem, hogy milyen gyakorlatok, programok segítik a diákokat az iskolában. Az alsó tagozaton dolgozó osztályfőnökök szinte egyhangúan úgy reagáltak, hogy náluk ez még nem annyira hangsúlyos. Évente egyszer szoktak a tanulók olyan feladatot kapni, hogy ha tehetik, látogassanak el a szülők munkahelyére, majd a tapasztalataikból előadás formájában mutassák be szüleik munkáját a társaiknak. Van, amikor power point bemutató segítségével vagy fotókkal színesítik a tanulók az előadást. Ezen felül volt, aki említette, hogy volt már szülő vendégelőadóként a nagyoknál is meg 1-1 alsós osztályban is, illetve többen említették, hogy van pályaorientációs nap felsőben, hozzátették nem tudnak róla sokat. A válaszokból észleltem, hogy vannak próbálkozások pályaismeret bővítésére alsóban, de kiforrott pályaorientációs gyakorlat a korosztály számára még nincsen. A tanári karból többen végeztek el pályaorientációval kapcsolatos továbbképzést, az egyik válaszadó említette is, hogy terveznek egy pályaorientációs napot szervezni a következő évtől, amiben több figyelmet, nagyobb bevonást kapnának az alsós tanulók is.

Felsőben a pályaorientációs gyakorlat már komplexebben jelenik meg. Kiemelném a gyakorlatért felelős pedagógus válaszát, aki részletesen mutatta be az iskolai programokat. A pedagógus egy több lépcsős folyamatot épített fel, melynek első lépcsőfoka a 7. osztályos szülőket érinti. Az év végén összehívja a családokat és egy előadás keretein belül hasznos információkat, szempontokat ad át a szülőknek. Tájékoztatást ad az oktatási rendszer felépítéséről, elmondja milyen lehetőségek vannak, tisztázza a fogalmakat és bemutatja a különbségeket a képzést nyújtó intézmények képzési szintje szerint. Tájékoztatja őket a következő évi programokról, a felvételi eljárásról, fontosabb időpontokról, majd a döntés folyamatának segítségével is ad néhány szempontot. A váci egyházmegye 30 órás képzéssel is segíti a szülőket, a váci Motivációs központban, ahol tanácsadói segítség is elérhető. A második lépés 8. év elején történik, amikor az iskola online börszét rendez. A meghívott vendégek egy előzetes igényfelmérés után a környékbeli iskolák képviselői, akik így be tudják mutatni intézményeiket. A covid időszakában került ez az esemény online platformra, melyet azóta is online formában tartanak, mert így sokkal több intézmény tudja vállalni a részvételt. A pályaorientációs felelős mindig ajánlja a családoknak a közelben lévő iskolai börszétet (újpesti, váci) és a SzakMÁzz pályaválasztási kiállítást is, de tapasztalatai szerint,

inkább a kiszemelt iskolák nyílt napjaira szoktak ellátogatni a családok. Novemberben szokta megtartani a pedagógus a második szülői tájékoztatót, és meg szokták vásárolni közösen a próbafelvételit is, ami segíti a tanulókat a felkészülésben. A szóbeli felvételire külön figyelmet fordítanak a végzős osztályokban, ilyenkor az osztály egyik része bizottsági tagnak áll és szituációs gyakorlat során segítik egymást a szóbeli felvételire való felkészülésben. A bizottsági tagok kérdéseket tesznek fel a próbafelvételizőnek és a végén őszintén reflektálnak a kapott válaszokra. Szükség esetén többször elpróbálják.

Az igazgatónő is említette, hogy a felvételi eljárás folyamatában segíti az iskola a szülőket. A tavalyi évben egy szombati napon volt bent több pedagógus, segítő munkatárs, akik segítettek a jelentkezésben, szükség esetén a kitöltésben, leadásban. A pályaválasztásért felelős pedagógus, a válasza végén megfogalmazta, hogy komplexebb rendszert szeretne a jövőben, és hogy el szeretné kezdeni felépíteni már az 5. osztálytól a folyamatot, több tapasztalatszerzési lehetőséggel, üzemlátogatással. A felsős tanárok közül mindenki a pályaaorientációs napot említette, amikor előadók vagy felnőtt munkavállalók tartanak előadást a tanulóknak. Egyik válaszadó elmesélte, hogy a projekthét keretein belül is volt már pályaaorientációs hét, amikor történelem-magyar területen az újságírással, riportkészítéssel ismerkedtek a gyerekek vagy a biológián belül például volt lehetőségük kísérletezni is.

Rákérdeztem, hogy a pedagógusok tapasztalatai szerint, az organikus pedagógia módszertana képes-e megtámogatni ezt a folyamatot. Kérdésemre 3 fő azt válaszolta, hogy azzal, segíti ezt a folyamatot leginkább a pedagógia, hogy személyes, gyerekközpontú. Egy másik válaszadó így nyilatkozott: *„Maga a pedagógia mind-mind az önismeretre épül, ami természetesen hat a pályaaorientációra is.”* Egy felsős osztályfőnök azt válaszolta, hogy azzal, hogy organikus több idő van mindenre. Megismerni a diákokat, megtalálni, kihozni belőlük a bennük rejlő képességeket. Szintén felsőben tanító válaszadó érzi úgy, hogy nagyon jó a légkör a tanárok-diákok között, ami segíti, hogy személyes legyen a kapcsolat. Tapasztalatai szerint a tanulók mernek kérdezni, problémát megfogalmazni.

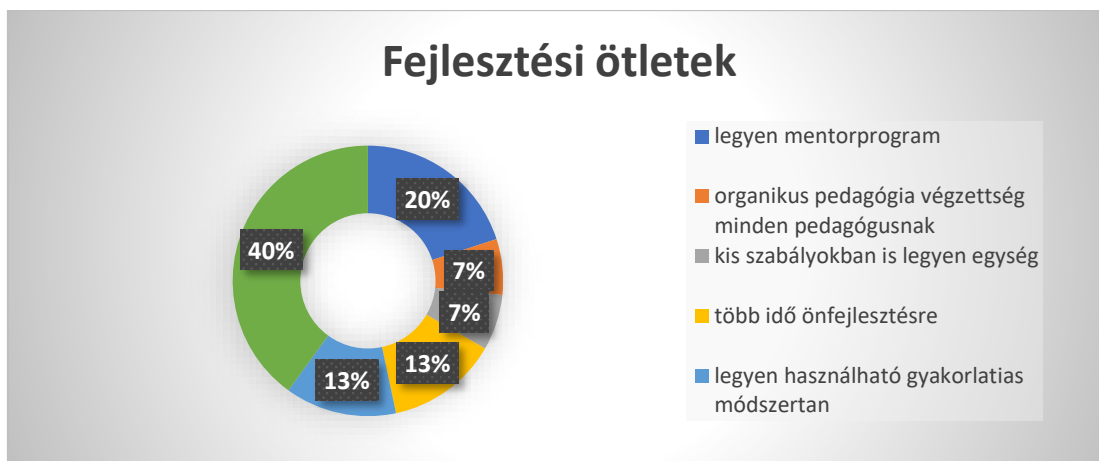
„A tanárok teamben dolgoznak, hogy egyben lássák a gyereket nem csak a saját tantárgy oldaláról. „mondta egy hatodikos osztályfőnök. „A CSEŇ ami alsóban talán elég is lenne, annyira komplex önismeretben.” – nyilatkozta egy alsós tanítónő. Az alsós igazgatóhelyettes kiemelte a csapatmunkát, az együttműködést és az azt követő megbeszélést, továbbá hangsúlyozta az iskola által nyújtott szakkörök gazdag tárházát, melyben a tanulók megélhetik az organikus pedagógia egyik fő jelmondatát az élmény-tapasztalat-azonosulás

hármass egységet. Ahogy egy előző kérdés kapcsán, ennél a kérdésnél is többen az önértékelési rendszerben, a sok beszélgetésben és a visszajelzések által kialakuló reális önképben látják a pedagógia támogató jellegét. *„Támogatja a pozitív állandó megerősítésben, hogy egészséges éntudata legyen és fejleszti az érzelmi intelligenciáját. Ez nagyon fontos például a felvételnél is vagy a nyílt napoknál amikor mer majd reflektálni saját benyomásaira, gondolataira.”* nyilatkozta a pályaválasztásért feleős pedagógus.

Ebben a témakörben utolsó kérdésem az volt, mennyire érzik sikeresnek a pályaaorientációs gyakorlatot. Minden válaszadó egybehangzóan válaszolta, hogy hosszútávú következtetéseket még nem lehet levonni mert idén volt az első kimenő évfolyam, de megjegyezték azt is, hogy szép eredmények születtek. Az igazgatónő elmondta, hogy a két osztályból mindössze 4 tanuló nem jutott csak be az első helyen megjelölt intézménybe és hogy az eredményeket tekintve a tanulók 15 ponttal teljesítettek jobban az országos átlaghoz képest. A kérdés kapcsán többen megfogalmazták, hogy fontos a tapasztalatszerzés, ismerkedés a pályák világával, megjegyezték, hogy több ilyen lehetőség kellene. Az organikus pedagógiában az élmény-tapasztalat-azonosulás hármass egységére épít. Ezt 3-an is megfogalmazták, melynek fényében több terep munka, kísérlet, külsős program lehetne, hogy bővíthessék ismereteiket.

3.4.4. Fejlesztési ötletek, észrevételek

Kérdőívem záró kérdése a pedagógiával, illetve annak gyakorlatával kapcsolatban fejlesztési ötlet, észrevétel volt. Az igazgatónő azt válaszolta, hogy hosszútávon célja, hogy az iskolában tanító összes pedagógus, rendelkezzen a szakirányú továbbképzéssel. Három válaszadó a mentor program szükségességét fogalmazta meg főleg a testülethez újonnan csatlakozó kollegák esetén. Két pedagógus hiányolta a gyakorlati segítséget. Az egyik pedagógus nagyobb összefogást szeretne a tantestületben az apróbb szabályok esetében is mint például az öltözködési szabályok egységes betartatásánál, mert ebből többször volt már összetűzése a tanulókkal. Ketten több időt szeretnének, hogy az önképzésre, önfejlesztésre fordíthassák, hogy még jobban végezhesék hivatásukat. A 8. számú ábra diagrammja tartalmazza a fejlesztési ötleteket.

8. ábra: Pedagógusok fejlesztési ötletei

Forrás: saját szerkesztés (2023)

Végül hatan úgy látják, hogy szükség lenne még a szülők tudásának mélyítésére akár több előadással, beszélgetéssel ismeret átadással, hiszen a nevelt nevelő személye elengedhetetlen a megfelelő otthoni nevelés és az egységes pedagógus-szülő partneri viszony szempontjából is.

3.5. A kérdőíves vizsgálat eredményei

3.5.1. Szülők ismerete és kapcsolata a módszerrel

A kérdőív első kérdésében megkérdeztem, hogy a kitöltést végző szülő édesapa vagy édesanya-e. A kitöltők 70,2%-a, 73 fő édesanya és 29,8% 31 fő édesapa volt. A második kérdésben a gyermek évfolyamát kellett kiválasztani. A 8 évfolyamon belül az 5. osztályosoknál volt a legtöbb a kitöltők aránya, itt 17 fő válaszolt, a másodikosoknál 16 fő, a harmadikosoknál 15 fő, a 8. osztályban 14 fő, a 6. és 4. osztályban 12-12 fő a 7. osztályban 10 fő és az első évfolyamból 8 fő válaszolt. A kiértékelés során közelebbről is megvizsgáltam a válaszadók, így az eredmények a következők lettek: 51 szülő töltötte ki az alsóban, ebből 34 fő édesanya, 17 fő édesapa volt. A felsőben 53 kitöltés született, ebből 38 fő édesanya és 15 fő édesapa.

A harmadik kérdésben rákérdeztem, hogy milyen szempontok játszottak szerepet az iskolaválasztásnál. 5 tényezőt soroltam fel, melyeket 5 fokú skálán kellett értékelniük, hogy esetükben az említett tényező mennyire játszott fontos szerepet. Az 1. számú táblázatban láthatóak az iskolaválasztást befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos eredmények.

1. táblázat: A szülők iskolaválasztását befolyásoló tényezők szerepe, annak fontossága

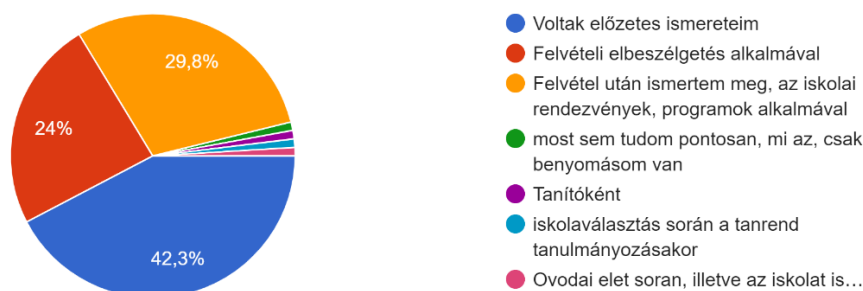
	Lakóhelyemhez közel van	Egyházi intézmény	Organikus pedagógia	Ismerős ajánlotta	Ovis barátok, ismerősök is ide jelentkeztek
Kiemelten fontos	31 fő	63 fő	39 fő	26 fő	19 fő
Fontos	20 fő	24 fő	28 fő	23 fő	18 fő
Közepesen fontos	29 fő	12 fő	24 fő	26 fő	25 fő
Kevésbé fontos	13 fő	3 fő	8 fő	12 fő	11 fő
Egyáltalán nem fontos	13 fő	2 fő	5 fő	18 fő	33 fő

Forrás: saját szerkesztés (2023)

Az eredmények fényében jól látható, hogy az iskolaválasztás során a szülők többségének kiemelten fontos vagy fontos szempont volt, hogy gyermekük egyházi intézménybe járjon. Hogy a gyermek organikus pedagógia szerint tanulhasson, összesen 67 szülőnek volt kiemelten fontos vagy fontos. A válaszokból az is kiolvasható, hogy a legkisebb szerepet az játszotta az iskolaválasztás során, hogy ismerős ajánlotta az intézményt, mert erre a szempontra 18 fő jelölte az egyáltalán nem fontos válaszlehetőséget. 33 főnek az, hogy a gyermek ovis társai, ismerősei is az iskolát választották szintén nem volt fontos szempont. A következő kérdés arra vonatkozott, hogy fontos-e a szülőknek a hitéleti nevelés mellett az organikus pedagógia jelenléte az iskolában. A 104 válaszadó 78,8%-a tartja nagyon fontosnak, hogy a katolikus hitéleti nevelés kiegészüljön organikus pedagógiával, 19,2%-a tartja kevésbé fontosnak, 1 válaszadó tartja fontosnak és szintén 1 fő nem tartja fontosnak. A következő kérdésben arra kerestem a választ, hogy mikor találkoztak a szülők a pedagógiai módszerrel. A 9. számú ábra diagrammja ezen válaszok eredményeit tartalmazza.

Mikor találkozott először az organikus pedagógiával?

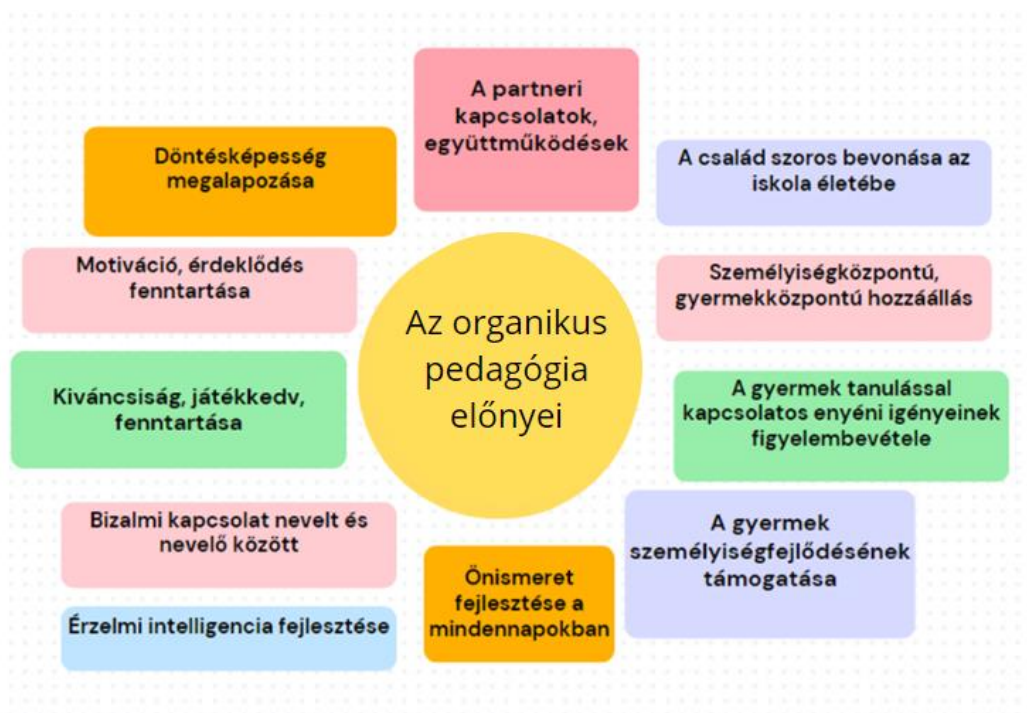
104 válasz

9. ábra: A szülők első kapcsolódása a pedagógiához

Forrás: szülők részére küldött google űrlap (2023)

25 válaszadó a felvételi elbeszélgetés alkalmával ismerte meg a módszert, 31 szülő a felvételi után, az iskolai rendezvények, programok alkalmával. A válaszadók 42,3%-a, azaz 44 fő válaszolta azt, hogy voltak már előzetes ismeretei a pedagógiával kapcsolatban. 4 válaszadótól érkezett egyéni válasz, egyikük azt válaszolta, hogy az óvodai élet során találkozott a pedagógiával, egy másik válaszadó úgy nyilatkozott, hogy nem tudja pontosan mi az, csak benyomása van róla. Végül a válaszadók között az egyik szülő tanítóként találkozott a módszerrel a másik szülő az iskolaválasztás során a tanrend tanulmányozásakor. Ezen kérdéscsoportban 2 kérdés került még terítékre. A módszer előnyeire kérdeztem rá és a módszer nehézségeire. Az előnyök esetében maximum öt lehetőséget jelölhettek meg a szülők a felsoroltakból. A 10. számú ábrán láthatóak a kérdőívben szereplő válaszlehetőségek és a 2. számú mellékletben, a kapott eredmények.

10. ábra: Az organikus pedagógia előnyei

Forrás: saját szerkesztés (2023)

2. táblázat: Az organikus pedagógia előnyei – szülői eredmények

Az organikus pedagógia előnyei	
Ézelmi intelligencia fejlesztése	24 szülő
Személyiségközpontú, gyermekközpontú hozzáállás	18 szülő
A gyermek tanulással kapcsolatos egyéni igényeinek figyelembevétele	15 szülő
Önismeret fejlesztése a mindennapokban	12 szülő
A gyermek személyiségfejlődésének támogatása	11 szülő

Forrás: saját szerkesztés (2023)

24 szülő az ézelmi intelligencia fejlesztését érzi a pedagógia legnagyobb előnyének, 18 szülő a személyiségközpontú/gyermekközpontú hozzáállást, 15 válaszadó a gyermek tanulással kapcsolatos egyéni igényeinek figyelembevételént, 12 fő az önismeret fejlesztését a mindennapokban, végül 11 szülő a gyermek személyiségfejlődésének támogatásában

tapasztalja meg leginkább az előnyöket. A fennmaradó 24 szavazat eloszlott a többi válaszlehetőség között, változó arányban.

Ebben a kérdéskörben az utolsó kérdésben arra kértem a szülőket, hogy meséljék el van-e számukra nehezen teljesíthető része a pedagógiának. A 104 válaszból voltak hasonló válaszok és voltak nagyon eltérőek is. Csoportosítás után most azokat fogom felsorolni melyekre legalább 2 válasz is érkezett. A legtöbben szám szerint 16-an nevezték meg a kütyükkel, képernyőnézéssel kapcsolatos korlátozásokat. Ide tartozik a képernyő nézés idejének korlátozása, az okostelefonok tiltása alsóban, és a videojátékok mellőzése is. Érdekelt, hogy a 16 válaszadó milyen korú gyermeket nevel, alsóban vagy felsőben okoz-e gondot az elektronikai eszközök és a képernyő korlátozása. A válaszadók közül, 7 gondviselő volt alsóból és 9 fő felsőből. Ezen belül 2 fő elsőben, 3 fő másodikban, 4 fő negyedikben, 2 fő hatodikban, 1 fő a hetedikben, 4 fő a 8. ban. A harmadikos és negyedikesek közül senki nem nyilatkozott. Ezek alapján valószínűleg ugyanolyan nehézséget okoz a szülők számára a korlátozás felsőben is mint alsóban. 10 válaszadó nyilatkozott úgy, hogy nem tud nehézséget felsorolni, illetve 7 értékelhetetlen válasz érkezett. Itt a válaszadók, x-et, pontot vagy valamilyen más karaktert használva léptek át a kötelező válaszadáson. 4 fő azt válaszolta, hogy nem tudja, 3 fő a szülőtársakkal való együttműködést, 2 fő a következetességet érzi nehéznek. Szintén 2 válaszadó fogalmazta meg, hogy elméletben könnyű, de gyakorlatban nehéz mindig követni a pedagógiai elveket. További két válaszadó írta, hogy a berögződött pedagógiai módszerek okoznak nehézséget, két válaszadó a folyamatos visszajelzés, megerősítésben lát nehézséget. A 11. számú ábrán olvashatóak a fent említett válaszoktól eltérő gondolatok.

11. ábra: Az organikus pedagógia nehezen megvalósítható elemei a szülők szerint
Forrás: saját szerkesztés (2023)

3.3.2. Család és iskola kapcsolata a szülők szemével

A második kérdéskör 2 kérdést tartalmazott. Az első kérdés arra vonatkozott, hogy mennyire tartják fontosnak a szülők a szoros együttműködést a tantestülettel. A 12. ábra diagrammja szemlélteti a kapott eredményt.

Mennyire tartja fontosnak, a szoros együttműködést a tantestülettel?

104 válasz

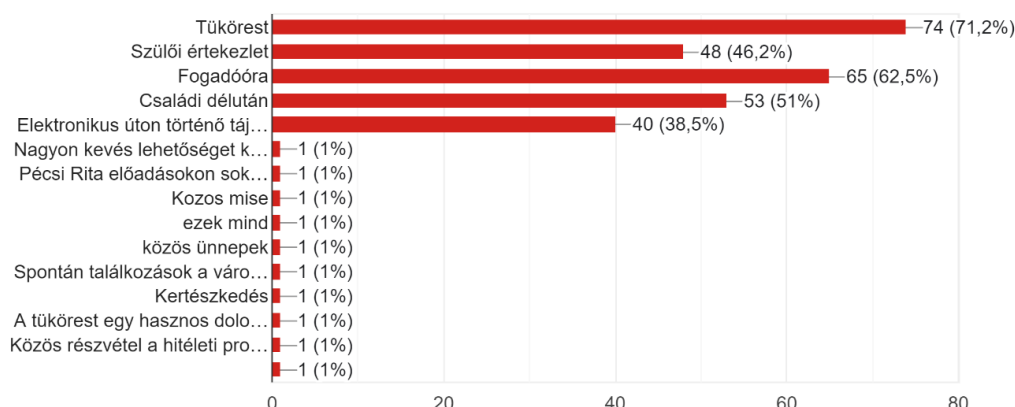
12. ábra: Szülők válasza a partneri viszony fontosságával kapcsolatban

Forrás: szülők részére küldött google űrlap (2023)

A válaszadók 74%-a, 77 fő tartotta nagyon fontosnak a pedagógusokkal való együttműködést, 19,2% azaz 20 fő, nagyon fontosnak tartotta, de nem tartják szükségesnek a rendszeres kommunikációt. 104 főből 4-en gondolták úgy, hogy az iskolában meghatározóbb szerepet tölt be a pedagógus, 1 válaszadónak nem fontos a szoros kapcsolat, és szintén 1 válaszadó számára egyáltalán nem fontos a kapcsolat és inkább csak külső szemlélőként van jelen. Hogy milyen programok, rendezvények segítik a szülők szerint a fent említett pedagógus-szülő szoros együttműködését, a következő kérdésben mértem fel és a 13. számú ábra diagrammján láthatóak a válaszok megoszlásának eredménye.

Hogy érzi mely program/programok/rendezvények/egyéb lehetőségek segítik a pedagógusok és a szülők között lévő kapcsolat fenntartását, megerősítését?

104 válasz

13. ábra: A partneri viszonyt segítő rendezvények, programok a szülők szerint

Forrás: szülők részére küldött google űrlap (2023)

A válaszadóknak lehetőségük volt több lehetőséget is megjelölni. 74 fő jelölte a tükör estet, 65 fő a fogadóórákat, 53 fő családi délutánokat, 48 fő a szülői értekezletet. 40 fő az elektronikus úton történő tájékoztatásra is a kapcsolat megerősítését szolgáló eszközként tekint. A megadott lehetőségeken felül többen is egyéni választ írtak, például közös mise, közös ünnepek, kertészkedés.

A pályaorientáció témaköre előtt 2 kérdést tettem fel az önismerettel kapcsolatban. A két kérdés értelmezhető egy kérdésként is. Rákérdeztem, hogy az iskola segíti-e valamilyen úton a gyermekeket az önismeret útján, majd arra kértem a szülőket, hogy fejtse ki a kérdésre adott válaszukat. A szülők 81,7%-a gondolta úgy, hogy segíti gyermeküket az iskola az önismerete mélyítésében. 18,3% pontosabban 19 válaszadó úgy nyilatkozott, hogy nem tudja megítélni. A közel 20%-os, eredmény kapcsán azt feltételeztem, biztosan az első-második osztályos szülők lehetnek azok, akik nem tudják még ezt megítélni, így közelebbről is megvizsgáltam az eredményeket, melyeket a 3. számú táblázat foglal össze.

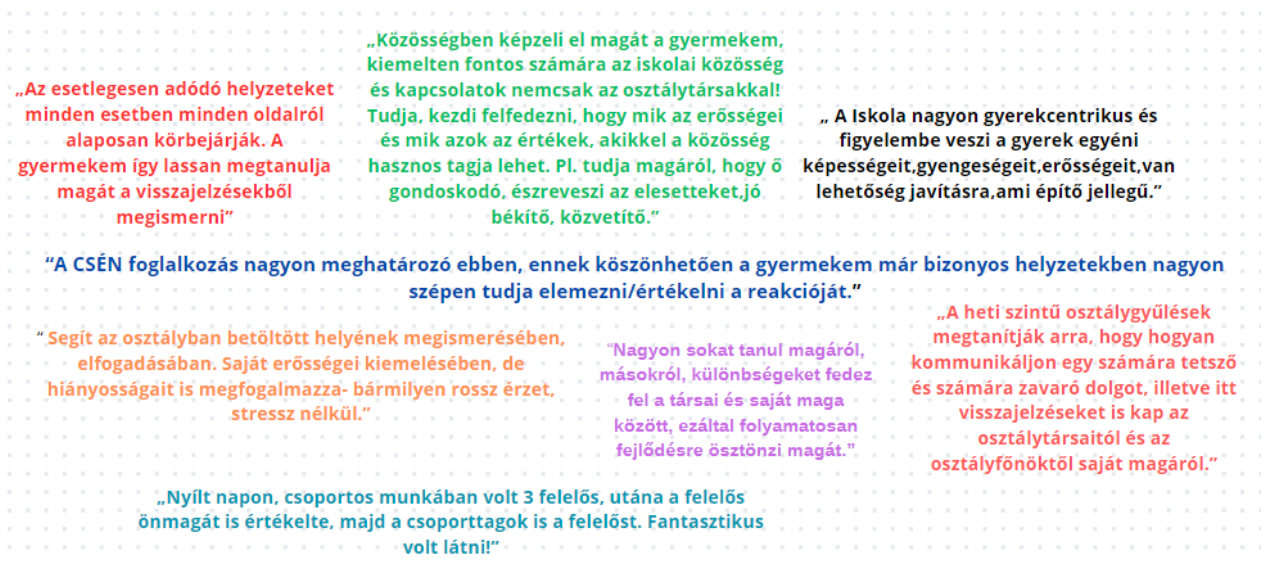
3. táblázat: a bizonytalan válaszadók szám szerinti megoszlása

A válaszadók megoszlása	
második évfolyamból	3 fő
harmadik évfolyamból	3 fő
negyedik évfolyamból	4 fő
ötödik évfolyamból	4 fő
hetedik évfolyamból	3 fő
nyolcadik évfolyamból	2 fő

Forrás: saját szerkesztés (2023)

Az eredmények tükrében nem állítható, hogy az első két évfolyamra korlátozódna a szülők bizonytalansága, hiszen első évfolyamos szülők nem is voltak a bizonytalan válaszadók között. A második osztályban is csak 3 fő jelölte ezt a lehetőséget. Számomra meglepő módon az ötödik, hetedik, nyolcadik évfolyamban is volt olyan szülő, aki nem tudja megítélni, hogy segíti-e gyermekét az önismeret útján az iskola. Így ennek miéértjére a kutatás nem fog tudni választ adni.

A 104 szülőből 85 fő úgy gondolta, hogy segíti gyermekét az iskola önismerete útján. A 85 válaszadóból 66 fő írt bővebben is tapasztalatairól, a melyeket összevetve több olyan is volt, ami között párhuzamot tudtam vonni. Az eredmények a következő módon alakultak: 12 fő válaszában szerepelt a CSÉN- órák hatása, 8 válaszadó tulajdonított kiemelt jelentőséget a negyedéves értékelésnek vagy az iskola értékelési rendszerével összefüggő órai értékeléseknek. 6 fő a hittel kapcsolatos eseményekben látják gyermekük önismereti megerősítését, akár a reggeli áhítatban, a hittanórákon keresztül vagy az iskola lelki életében. 5 fő az osztálygyűlések hatását emelte ki és szintén 5 fő az egyéni odafigyelésben, a sok beszélgetésben látja az erősítő folyamatokat. 3 szülő emelte ki a közösség meghatározó szerepét és szintén 3 válaszadó a szabad szakkörválasztás lehetőségében látja az önismeret mélyülésének lehetőségét. A kooperatív tanulási folyamatot 2 szülő említette. A 14. számú ábra bemutatja a többi válaszadó gondolatait, tapasztalatait.

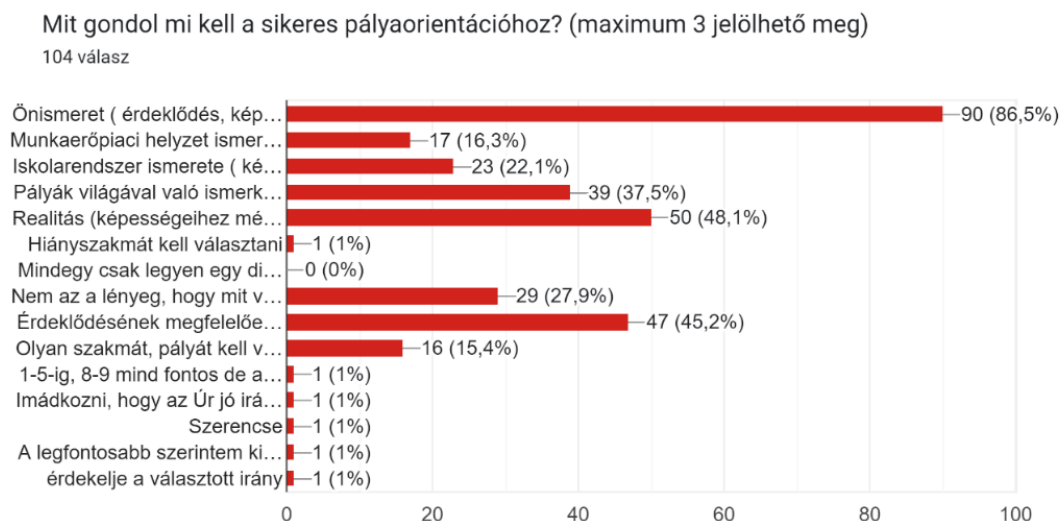

14. ábra: Szülők tapasztalata a gyermekük önismereti fejlődésével kapcsolatban

Forrás: saját szerkesztés (2023)

3.3.3. Pályaorientáció az iskolában, szülői tapasztalatok

A pályaorientációval és annak iskolai gyakorlatával kapcsolatban 7 kérdést tettem fel. Első körben megkérdeztem, hogy mit gondolnak a szülők, mi a sikeres pályaorientáció összetevője. A felsorolt lehetőségek közül 3 lehetőséget lehetett megjelölni. A 15.számú ábra diagrammja tartalmazza az eredményeket.

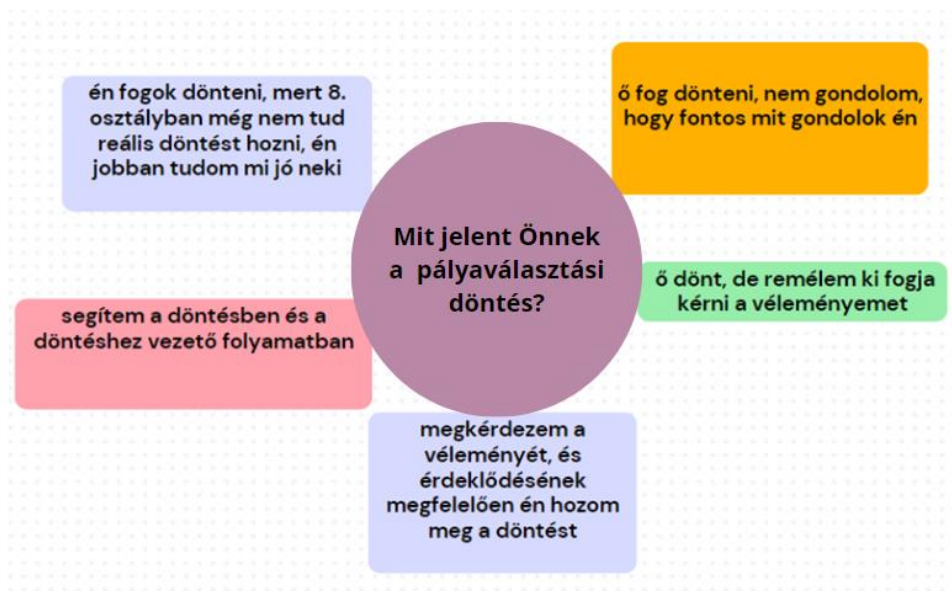

15. ábra: Szülők válasza a sikeres pályaorientációval kapcsolatban

Forrás: szülők részére küldött google űrlap (2023)

A válaszadók 86,5%-a jelölte az önismeretet (érdeklődés, képességek, kompetenciák tudatosítása, fejlesztése), 48,1%-a megjelölte a realitást (képességeikhez mérten kell döntést hozni), és 45,2% az érdeklődésének megfelelően kell döntést hoznia válaszlehetőséget.

A következő kérdés a pályaválasztási döntéssel volt kapcsolatos. A 16. számú ábrán láthatóak azok a válaszlehetőségek melyek közül választaniuk kellett a szülőknek.

16. ábra: Szülők véleménye a pályaválasztási döntésről

Forrás: saját szerkesztés (2023)

A válaszadók 53,9%-a segíteni fogja gyermekét a döntésben és a döntéshez vezető folyamatban. 32,4%-a meg fogja kérdezni a gyermek véleményét és érdeklődésének megfelelően a szülő fogja meghozni a döntést 8. osztályban. A válaszadók 7,8%-a úgy gondolja a gyermek fog dönteni, de remélik, hogy ki fogja kérni a gyermek a véleményüket. 2 válaszadó úgy gondolja, a gyermek fog dönteni. 3 db egyéni válasz született, az egyik válaszadó szerint nem kellene még 8.-ban dönteni, a másik fölöslegesnek érzi, mert nem lehet tudni mit hoz a jövő, míg a harmadik válaszadó úgy nyilatkozott, hogy nem 8.-ban kell döntenie az életéről, csak irányt kell választania. Rákérdeztem, hogy a szülők mennyire érzik fontosnak a pályaaorientációt gyermekük életszakaszába. A válaszok a 17. számú ábra diagrammján láthatóak.

Mennyire tartja fontosnak gyermeke mostani életszakaszában a pályaorientációt?

104 válasz

17. ábra: A pályaorientáció fontossága a szülők szerint

Forrás: szülői google űrlap (2023)

A válaszadók közül 42 fő gondolta úgy, hogy fontos, de még nem érinti őket ez a kérdés. Megvizsgálva közelebbről ezt az eredményt, megnéztem, pontosan melyik évfolyamokban gondolják úgy, hogy még korai erről beszélni. Az alsós évfolyamokból összesen 51 kitöltés érkezett. Az 51-ből 26 fő gondolta úgy, hogy fontos, de még nem érinti gyermekét. Első osztályban 5-en, másodikban 10-en, harmadikban 5-en, negyedikben 6-an választották ezt a lehetőséget.

Felsőben 53 főtől érkezett vissza válasz, közülük 13 fő gondolta úgy, hogy még nem érinti gyermekét a pályaorientáció. Feltételeztem, biztosan az ötödikes gyermekek szülei jelölték ezt a választ, de meglepő módon 2 szülő még a hetedikes gyermeke esetén is ezt jelölte és a nyolcadikos válaszadók között az egyik édesapa is ezt jelölte, döntését szöveges válasszal is indokolta: „*Nézzünk magunkba. Nyolcadikosként melyikünk pályaorientálódott? Senki. De ilyen sebességgel változó világban értelmetlen is. Szakmák halnak ki pár éven belül, és keletkeznek olyanok, amelyekről nem is hallottunk.*” A hetedikes, nyolcadikos évfolyamban egyébként a legtöbb válasz a kiemelten fontos és a nagyon fontos lehetőségek között oszlott inkább el. Hetedikben 10 válaszadóból 7 fő az imént említett lehetőségek közül választott és a nyolcadikos 14 főből 12 fő. Ebből látható, hogy a döntéshez közeledve, nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a szülők a pályaorientációnak.

A negyedik kérdés arra vonatkozott, mit gondolnak a szülők, fontosnak tartják-e, hogy az iskola segítse gyermeküket a pályaorientációs folyamatban. Erre a kérdésre 103 válasz érkezett. 52 fő gondolta úgy, hogy nagyon fontos számára, hogy az iskola megmutassa a lehetőségeket, de nem feladata, hogy valamilyen irányba terelje a tanulókat. 41 szülő a

nagyon fontosnak tartom, hogy az iskola megmutassa a lehetőségeket és a képességekhez, érdeklődéshez mértén orientálja is a tanulókat valamilyen irányba lehetőséget választotta. 3 válaszadó úgy nyilatkozott, hogy örül, ha van ilyen alkalom mert biztosan jó valamire. 4 válaszadó gondolta, hogy semleges vagy túl korai számára még a pályaorientáció és 3 válaszadó szerint nincs túl sok jelentősége és nem hiszi, hogy hatással lehet gyermeke döntésére. Az utóbbi válaszok harmadik, hatodik és hetedik osztályból érkeztek.

Ezt követően az iskolai pályaorientációs gyakorlataira kérdeztem rá. A válaszok alapján a pályaorientációs nap az, amiről a legtöbb szülőnek volt valamilyen ismerete, ezt 47 válaszadó jelölte meg. A szülők munkájának bemutatását 36 fő választotta, míg az érdeklődés, képességek tudatosítását 34 fő jelölte. A válaszadók közel 30%-a megjelölte az információ átadása a továbbtanuláshoz lehetőséget is, ami a tanári interjúkon kapott információim alapján 7. osztály év végén és a 8. osztály év elején érinti a szülőket. A két évfolyamon 24 válaszadás volt, és erre a kérdésre majdnem mindannyian 21 fő jelölte be ezt a lehetőséget. A többi 10 válasz eltérő évfolyamokról érkeztek, többen az első három évfolyamból is jelöltek, melynek oka jelen felmérésből nem derül ki. A pályák világával való ismerkedést 29 fő jelölte meg.

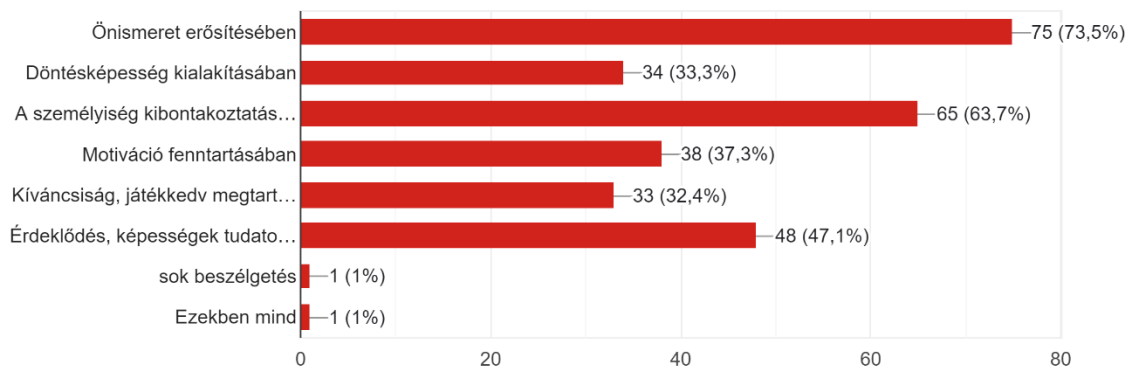
A válaszadók 25%-a nem tudja, milyen pályaorientációs gyakorlatokat használnak az iskolában. A környékbeli továbbtanulási lehetőségek bemutatása a nyolcadik osztályosoknak szokott lenni, erről a válaszadó 8. osztályos gyermekek szülei is tisztában voltak, mert mind a 14fő jelölte ezt a pályaorientációs gyakorlatot. A további 5 jelölés a hetedik osztályból érkezett. A kérdéshez kapcsolódva arra kértem a szülőket, jelöljék az adott pályaorientációs gyakorlatokkal kapcsolatban, hogy milyennek látták azokat. Az előző kérdésben szereplő pályaorientációt segítő gyakorlatok, folyamatok fel lettek sorakoztatva, majd mellette tudták jelölő négyzetben kiválasztani annak hasznosságát.

A legtöbb válasz minden eseménnyel kapcsolatban a *nem tudok rá válaszolni* lehetőség volt, illetve sokan *nem tudok róla, hogy volt ilyen* lehetőséget választották. A pályaorientációs napok szervezésénél érkezett a legtöbb jelölés, itt 23 fő jelölte be, hogy hasznos volt. 6 lehetőség kapcsán jelölték a nem volt hasznos válaszlehetőséget is, ezek a következők voltak: Pályák világával való ismerkedés, érdeklődés, képességek tudatosítása, önismereti kérdőívek.

Az utolsó kérdésben szerettem volna tudni, hogy a szülők mit gondolnak az organikus pedagógia pályaorientációra gyakorolt hatásával kapcsolatban. A 18.számú ábra diagrammján láthatóak is az eredmények.

Mi a tapasztalata? Miben segíti leginkább az organikus pedagógia gyermekét, ami pozitív hatással lehet a pályaorientációra? (több lehetőség is megjelölhető)

102 válasz

18. ábra: Az organikus pedagógia hatása a pályaorientációra nézve a szülők szerint

Forrás: szülők részére küldött google űrlap (2023)

A szülők egyértelműen tapasztalják az organikus pedagógia önismeretre gyakorolt hatását, 75 fő megjelölte ezt a lehetőséget. A személyiség kibontakoztatását 65-en jelölték, az érdeklődés, képességek tudatosítását 48-an. Az utolsó kérdésben arra kértem a szülőket, osszák meg velem fejlesztési ötleteik, észrevételeiket.

Két válaszadó fogalmazott meg hosszabb üzenetet:

„Remélem az organikus nevelés szélesebb körben is elérhetővé válik, bárcsak minden iskola ilyen lenne!” – írta az egyik szülő.

„Jó lenne több lehetőség, esemény, ahol a pedagógiával jobban meg tudunk ismerkedni mert nagyon hasznos volt Pécsi Rita év eleji előadása.” – nyilatkozta egy másik szülő.

4. Következtetések, javaslatok

4.1. A hipotézisek értékelése

A vizsgálatban kapott válaszok jól tükrözik, hogy a pedagógusok komolyan veszik a partneri viszonyt és erősen számítanak a szülőknek. Nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy megfelelő képet kaphassanak a szülők a gyermekeikkel kapcsolatban, ezért folyamatos tájékoztatásban részesítik őket a heti elektronikus leveleken keresztül, továbbá a szülői értekezletek, a fogadóórák és a tükörestek is a partneri viszony megerősödését, a sikeres közös munkát szolgálják. Az organikus neveléssel kapcsolatos évente megrendezésre kerülő előadás sorozatok is erősítik a fent említett kapcsolatot. A pedagógusok 50%-a kiemelte, hogy a partneri viszony azért is fontos mert annak hiányában kettős nevelés alakulhat ki a gyermekeknél, ami nehezíti a gyerekekkel való együttműködést. A két oldalnak egymást kiegészítve, együtt kell hatnia a gyermekre. A válaszok alapján jól érzékelhető a partneri hozzáállás az iskola részéről a pályaválasztási döntésnél is, a felvételi eljárás folyamatában, amikor segíti a szülőket a tájékoztatáson, információátadáson túl szükség esetén a jelentkezési lap beadásában is. Ez a szemlélet egyértelműen megmutatja az iskola nyitott hozzáállást a szülők irányába.

A szülők meglátásaikat bátran megfogalmazhatják, hiszen ezt a célt szolgálja a szülői háló rendszere is, melyben a szülői háló tagok a vezetőséggel összeülve közösen hoznak döntéseket bizonyos kérdésekben. A szülők aktív részesei az iskolának, részt vesznek a közös családi programokon, organikus pedagógiával kapcsolatos előadásokon, lelki programokon, tüköresteken. Mind a pedagógusi mind a szülői oldal a tükörestekben látta első körben a kapcsolat mélyítésének, megerősítésének lehetőségeit, ahol egy szabadabb légkörben, szülők által hozott témákról beszélgetnek egymással a szülők, az osztályfőnökkel és az igazgatónővel. A 104 válaszból összesen 97 fő tartotta a partneri viszonyt nagyon fontosnak így a felvetésem miszerint,

A pedagógusok a szülőkkel szorosan együttműködve, nevelőtársaként vesznek részt a nevelésben. Mindkét fél kiemelten fontosnak tarja a partneri viszonyt, ami a gyakorlatban is megjelenik, igazolást nyert.

Az organikus pedagógia számos előnye közül, ha az 5 legtöbb szavazatot kapott válaszra redukáljuk a választási lehetőségeket akkor elmondható, hogy a szülők esetén: az érzelmi intelligencia fejlesztése, a személyiségközpontú/gyermekközpontú hozzáállás, a gyermek egyéni igényeinek figyelembevétele, az önismeret fejlesztése a mindennapokban és a

gyermek személyiségfejlődésének támogatása kerül a listára. A pedagógusoknál az 5 legtöbbet említett előny: személyiség kibontakoztatása, egyénre szabott, érzelmi intelligencia fejlesztés, közösségi lét és a bizalmi légkör lett. A 4. számú táblázatban egymás mellé állítom a kapott eredményeket.

4. táblázat: Az organikus pedagógia előnyei- eredmények összehasonlítása

Szülők listája		Pedagógusok listája	
érzelmi intelligencia fejlesztése	24%	személyiség kibontakoztatása	33%
Személyiségközpontú/gyermekközpontú hozzáállás	18%	egyéni szabott	27%
a gyermek egyéni igényeinek figyelembevétele	15%	érzelmi intelligencia fejlesztése	13%
az önismeret fejlesztése a mindennapokban	12%	közösségi lét	12%
a gyermek személyiségfejlődésének támogatása	11%	bizalmi légkör	7%

Forrás: saját szerkesztés (2023)

A táblázatban is látható, hogy a szülők első helyen az érzelmi intelligencia fejlesztését látják a pedagógiában, míg a pedagógusok a személyiség kibontakoztatását nevezték meg elsőszámú előnyként. Ebben a felmérésben nem voltam eléggé körültekintő mert a szülőknek szánt lehetőségek között voltak átfedések, egymáshoz nagyon közel álló fogalmak, mellyel a szavazatok megoszlását értem el. Célravezetőbb lett, volna ha nem párhuzamosan vizsgálom a két oldalt, hanem időben eltolva a pedagógusok válaszai kerülnek a szülőknek szánt felsorolásba. Jobban szűrhető lett volna, hogy ugyanazon előnyök kerülnek-e megjelölésre.

Az eredmények tükrében viszont elmondható, hogy a pedagógus és a szülői oldal is egymáshoz nagyon hasonló, egymást kiegészítő és a pedagógiában egyértelműen jelen lévő előnyöket nevezték meg, ezért, a feltevésem miszerint, *a szülők és pedagógusok az organikus pedagógia ugyanazon alapelveit/előnyeit tartják fontosnak a nevelés során, igazolást nyert.*

A harmadik felvetésem szerint, *a pedagógusok figyelmet fordítanak a tanulók önismereti tudásának mélyítésére, mely kiemelten fontos a pályorientáció szempontjából beigazolódott.*

A pedagógusok és szülők is beszámoltak arról, hogy nap mint nap tapasztalják a gyermekek önismereti fejlődését. A pozitív megerősítés, a kooperatív munkában való részvételt követő önértékelés, a negyedéves értékelések mind-mind hozzájárulnak a gyermekek reális önképéhez. Ezen gyakorlatok mellett kiemelkedő szerepe van a CSÉN óráknak, az osztálygyűléseknek és a lelki megerősítést segítő programoknak, eseményeknek. A szakkörválasztás szintén az önismeretre van hatással, hiszen később, a pályaválasztási döntés során, mikor a tanuló képességeit és érdeklődési köreit számba veszi majd, a megélt élmények és tapasztalatok mind-mind információval szolgálnak számára.

A pályorientáció iskolai gyakorlatával kapcsolatban, az eredmények figyelembevételével megállapítható, hogy több területet is érintő pályorientációs folyamatról beszélhetünk a hetedik és a nyolcadik osztályosok esetén. Számukra az iskola az önismeretük mélyítése mellett időt fordít a pályaismeretre is, és a továbbtanulásukat segítve megmutatja számukra a továbbtanulási lehetőségeket is. Az iskola figyelembe veszi, hogy ebben az életkorban a döntésben erős szerepet játszanak a szülők, ezért kiemelt figyelmet fordítanak a gondviselők edukálására. A felvételi eljárás izgalommal teli pillanataiban sincsenek egyedül a családok, a tantestület, igény esetén akár a beadásban is segítik őket. A gyermekek minden támogatást megkapnak nevelőiktől, például időt fordítanak a felvételi elbeszélgetés elpróbálására is. Az alsóbb évfolyamokon nem figyelhető meg ez a kidolgozott, minden területet érintő program. Alsóban a válaszok alapján jól látható, hogy próbálkozások vannak a pályaismeret bővítésének gyakorlatában, de az önismereti tudás mélyítésén túl, más pályorientációs területre kiterjedő egységes gyakorlat jelenleg nem figyelhető meg. A pedagógusok elmondásai alapján, a jövőben terveznek még átfogóbb pályorientációs programot kidolgozni minden korosztály számára, de jelenleg ez a 7.-8. osztályokra korlátozódik, így feltevésem, miszerint *az intézmény az alkalmazott módszerek, programok tekintetében, olyan megoldásokra törekszik, amely megfelelő alapot biztosíthat a komplex pályorientáció megalapozásában, csak részben nyert igazolást.*

4.2. Javaslatok

Vizsgálataim során körvonalazódott, hogy a szülőknek több olyan lehetőségre lenne szüksége amikor a pedagógiával kapcsolatban ismereteik mélyülnek. Nem elég a pedagógusoknak és a tanulóknak fejlődni ebben a folyamatban, a teljes siker érdekében a szülőknek is nevelt nevelővé kell válniuk. Azoknak a szülőknek, akik valóban az organikus szemlélet szerint szeretnék nevelni gyermekeiket, rá kell lépniük az önnevelés útjára. Az önnevelés és a fejlődés egyik lehetőség lehetne egy havonta meghirdetett önképző csoport, ahol az organikus pedagógiában jártas pedagógus vagy akár szülő vezetésével közösen dolgoznának fel 1-1 témakört. Itt lehetőség lenne akár gyakorlati tanácsok megosztására is.

A pedagógusok oldaláról egy jól felépített mentor program szükségessége fogalmazódott meg, az újonnan érkező pedagógusok számára, melynek bevezetése mindenképp megfontolandó az iskola vezetőségének.

A gyermekek születésüktől fogva mintákat követnek. Az óvodáskorban meghatározó játéktípus a szerepjáték, melyben a felnőttvilágban látott szerepeket, tevékenységeket utánzás útján sajátítják el. Gyakorlatilag a gyermekek kiskoruktól kezdve a felnőtt létre készülnek, még a játék során is. Az óvoda, de már a bölcsőde is gondoskodik arról, hogy a szerepjátéknak megfelelő környezetet és eszközöket biztosítsanak. Minden intézményben megtalálható a kiskonyha, ahol lehetnek szakácsok, cukrászok, a fodrász kellékek és a fodrászkodásra alkalmas sarok. Számos további eszköz segíti, őket, hogy doktorbácsik, doktornénik, állatorvosok, eladók, szerelők bőrébe bújhassanak. Ebben az életkorban körbeveszi őket a pályák világa, szeretnek felnőtt bőrébe bújni, szakmákat kipróbálni. Ez a folyamat nem szabad, hogy megálljon, az iskolába lépésnél. Alsóban az iskola feladata az önismeret fejlesztése mellett, a pályaismeret bővítése lenne, míg a felsőben a meglévő alapokra építve, a továbbtanulási lehetőségek megismertetésével kiegészülve lehet teljes a folyamat. Az általam vizsgált iskola jó úton jár, az önismeret fejlesztésében kimagasló és példaértékű munkát végez, ugyanakkor fontos lenne tudatosítani az alsós tanítóknál is, hogy ez a folyamat meghatározó része a pályaaorientációnak. A kutatás során a pályaaorientációról az alsós tanítók válaszaiban többször észlelhető volt, hogy úgy érzik, őket nem érinti őket, ez felsőben fontos. Eközben a további kérdések során megfogalmazták, az önismeret szükségességét a sikeres pályaaorientáció folyamatában, majd egy másik kérdés kapcsán, felsorolták, mennyi mindent tesznek nap mint nap az önismeret fejlesztéséért. A fogalmak keverése figyelhető meg. Az alsós pedagógusok a pályaválasztási döntéssel azonos fogalomként használták a pályaaorientáció fogalmát, ezért fogalomtisztázására lenne

szükség. Ha megértenék, hogy a pályaorientáció nem korlátozódhat a hetedik, nyolcadik osztályokra, hanem folyamatként kell rá tekinteni, melynek különböző szakaszait már az első osztálytól el lehet és kell is kezdeni. Ennek eredményeképp nagyobb figyelmet kaphatna alsóban az önismereti tudás bővítése mellett a pályaorientáció is. Azt gondolom, szintén pályaorientáció szempontjából fontos lenne alsóban a pályaismeret bővítésének hangsúlyozása, hiszen erre az alsós tanítók eltérő választ adtak, ennek gyakorlata nincs még kiforrva, inkább csak próbálkozások figyelhetők meg.

Az organikus pedagógiával kapcsolatban egy átfogó vizsgálatot javasolnék, melyben mérni lehetne a gyermekek szociális készségeit, majd egy hagyományos oktatási intézmény tanulói eredményeivel összevetve számokkal lehetne igazolni azt, amit a szülők és pedagógusok nap mint nap tapasztalnak.

5. Összefoglalás

Kutatásom témájának az organikus pedagógiát választottam. Célom volt közelebbről megismerni ezt a szemléletet, és feltárni a gyakorlatban alkalmazott módszereket, melyek jó hatással vannak a gyermekek önismeretére. Előzetesen négy hipotézist állítottam, és két vizsgálati módszert alkalmaztam. Vizsgálati helyszínem, egy Dunakeszin lévő organikus szemléletben működő katolikus általános iskola volt. A négy hipotézis vizsgálatához az iskola pedagógusaival interjú készült, és az iskolába járó családok részére kérdőív került kiküldésre.

Az interjú kérdései és a szülőknek szánt kérdések is azonos kérdéskörök mentén épültek fel. Első körben a szülők és a pedagógusok viszonyát vizsgáltam az organikus pedagógiához, majd a család és iskola partneri kapcsolatát jártam körbe, végül az iskola pályaorientációs gyakorlatával kapcsolatban tettem fel kérdéseket.

Az első felvetésemben azt állítottam, hogy a pedagógusok a szülőkkel szorosan együttműködve, nevelőtársként vesznek részt a nevelésben. Mindkét fél kiemelten fontosnak tarja a partneri viszonyt, ami a gyakorlatban is megjelenik. Ez a felvetésem igazolást nyert. Mindkét vizsgálati módszer eredménye jól tükrözte, hogy a pedagógusok és a szülők is komolyan veszik a partnerséget. Egy pedagógiai módszer esetén ez elengedhetetlen. A szemléletnek, a nevelési eszközöknek és elveknek azonosnak kell lenniük, a kettős nevelés elkerülése miatt. A két oldalnak egymást kiegészítve kell jelen lennie a gyermek életében. Számos iskolai program és rendezvény segíti a kapcsolat megerősítését, például a tükör est és az organikus pedagógiával kapcsolatos előadások is.

Második felvetésemben azt vizsgáltam, hogy a szülők és a pedagógusok az organikus pedagógia ugyanazon előnyeit, alapelveit tartják-e fontosnak a nevelés során. Az eredmények tükrében látható, hogy a pedagógusok és a szülők egymáshoz nagyon hasonló, egymást kiegészítő és a pedagógiában egyértelműen jelen lévő előnyöket neveztek meg, így ez a hipotézisem is igazolást nyert.

A harmadik hipotézis esetén azt állítottam, hogy a pedagógusok figyelmet fordítanak a tanulók önismereti tudásának mélyítésére, mely kiemelten fontos a pályaorientáció szempontjából. Az organikus pedagógia központi eleme a gyermekek személyiségfejlesztése. Az iskolai élet minden területén érezhető ennek fontossága. Önismereti fejlesztés folyik az órákon a pozitív megerősítésekben, a kooperatív tanulás során a munkában való részvételt követő önértékelésben, és a negyedéves értékelésekben is,

ami a gyermekek részére önértékelési részt tartalmaz. Ezek a gyakorlatok mind-mind hozzájárulnak a gyermekek reális önképéhez. Emellett kiemelkedő szerepe van a CSÉN óráknak, az osztálygyűléseknek és a lelki megerősítést segítő programoknak, eseményeknek. Összegzésül tehát elmondható, hogy a felvetésem beigazolódott.

Az utolsó hipotézis kapcsán az iskola pályaorientációs gyakorlatát vizsgáltam és azt állítottam, hogy az intézmény az alkalmazott módszerek, programok tekintetében, olyan megoldásokra törekszik, amely megfelelő alapot biztosíthat a komplex pályaorientáció megalapozásában. Az eredmények figyelembevételével megállapítható, hogy több területet is érintő pályaorientációs folyamatról beszélhetünk a 7. és 8. osztályosok esetén. A pályaválasztási döntés előtt álló tanulók esetén, az önismeretük mélyítése mellett az iskola időt fordít a pályaismertre is, és a továbbtanulásukat segítve megmutatja számukra a továbbtanulási lehetőségeket. Az intézmény kiemelt figyelmet fordít a gondviselők edukálására, továbbá a felvételi eljárásban is támogatást nyújt. A gyermekek minden támogatást megkapnak nevelőiktől, például külön időt szánnak a felvételi elbeszélgetés elpróbálására. Ezzel szemben az alóban az önismereti tudás mélyítésén túl, más pályaorientációs területre kiterjedő egységes gyakorlat jelenleg nem figyelhető meg. A pályaismeret bővítésének gyakorlatában, elvétve vannak próbálkozások, így ez a hipotézisem csak részben nyert igazolást.

Vizsgálataim során körvonalazódott, hogy a szülőknek több olyan lehetőségre lenne szüksége amikor a pedagógiával kapcsolatban ismereteik mélyülnek. Nem elég a pedagógusoknak és a tanulóknak fejlődni ebben a folyamatban, a teljes siker érdekében a szülőknek is nevelt nevelővé kell válniuk. A pedagógusok oldaláról a mentor program szükségessége fogalmazódott meg, továbbá pályaorientációval kapcsolatban az alsós pedagógusok részére a fogalmak tisztázása és a pályaorientáció folyamatelvűségének tudatosítására lenne szükség, hogy már az első osztályban is tudatosan használják az önismeretfejlesztő eszközöket, gyakorlatokat a pályaorientációra nézve is. Az organikus pedagógiával kapcsolatban további kutatási vizsgálatok lehetnek szükségesek mert jelen kutatás csak egy organikus pedagógiát alkalmazó iskolára korlátozódik.

Összegezve eredményeimet és tapasztalataimat, az organikus pedagógia kiemelt figyelmet fordít a gyermekek önismereti fejlődésére, ezzel megfelelő alapot nyújthat a pályaorientáció folyamatában. A mai fiatalok megváltozott tanulási igényeihez igazodva az organikus pedagógia lehet a megfelelő pedagógiai módszer, Pécsi Rita szavaival élve, ez lehet a kulcs a neveléshez.

6. Irodalomjegyzék

Balázs L. (2020) – Érzelmi intelligencia szerepe a képzés folyamatában. In: Személyközi és médiakommunikációs tudatosság az iskolában. Budapest, Hungarovox Kiadó, pp.194-204 https://www.researchgate.net/publication/341548810_Balazs_Laszlo_2020_Erzelmi_intelligencia_szerepe_a_kepzes_folyamataban_In_H_Varga_Gyula_szerk_Szemelykozi_es_mediakommunikacios_tudatosság_az_iskolaban_Budapest_Hungarovox_Kiado_pp_194-204_11_p Letöltés ideje: 2023. 09.03.

Borbély-Pecze T. - Gyöngyösi K. - Juhász Á. (2013) - Az életút-támogató pályaeorientáció a köznevelésben (1. rész) In: Új pedagógiai szemle 63/5-6 pp. 32-49 <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-eletut-tamogato-palyaeorientacio-a-koznevelesben-1-resz-0> Letöltés ideje: 2023.05.10.

Borbély-Pecze T. - Suhajda Cs. – Kenderfi M. – Tajtiné Lesó Gy. – Juhász Á. (2020) Pályakonstrukció és pályaalakultság. In: Új pedagógiai szemle 2020/9-10 pp. 13-33 [Új pedagógiai szemle 70. évf. 9-10. sz. \(2020.\) \(oszk.hu\)](http://uj-pedagogiai-szemle.70.evf.9-10.sz.(2020).(oszk.hu)) Letöltés ideje: 2023.05.10.

Csépé V. (2011) Valóság vagy álom? A pszichológia és az idegtudomány hatása a 21.századi oktatásra. In: Magyar Tudomány 172/ 9 https://epa.oszk.hu/00600/00691/00093/pdf/mtud_2011_09_1031-1037.pdf Letöltés dátuma: 2023.04.21.

Csépé V. - Török Á. (2020) Az okoseszközök használata kognitív idegtudományi nézőpontból In: Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat 8/2 pp. 133-145 <https://ojs.elte.hu/gyermekneveles/article/view/916> Letöltés dátuma: 2023. 04.21.

C. Alvarez-Peregrina – M. Tena – C. Martinez-Perez – C. Villa-Collar (2020) The Relationship Between Screen and Outdoor Time With Rates of Myopia in Spanish Children In: Frontiers in Public Health <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33178659/> Letöltés dátuma: 2023. 09.04.

Czinder P. (2020) Ismerjük meg diákjainkat. In: Új Köznevelés 2020/1-3 <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/ismerjuk-meg-diakjainkat> Letöltés dátuma: 2023.05.10.

Dóra L. (2021) A Kentenich-pedagógia történeti háttere. In: Katolikus Pedagógia 2021/1-2 pp. 50-54 https://avkf.hu/wp-content/uploads/2022/02/katolikus_pedagogia_2021_1-2_vegleges.pdf Letöltés dátuma: 2023.05.12.

E. Szabó L. (2003) A hiba nem az ön gyerekében van. In: Élet és Irodalom 2003 67/8 <https://www.es.hu/cikk/2003-02-24/e-szabo-laszlo/a-hiba-nem-az-on-gyermekeben-van.html> Letöltés dátuma: 2023.05.10.

Ébényi A. (2019) Reformelemek Josef Kentenich pedagógiájában. In: Katolikus Pedagógia 2019 / 3–4 pp. 107-110 https://avkf.hu/wp-content/uploads/2021/09/katped19_3-4.pdf Letöltés dátuma: 2023.06.03.

Fazekas K. (2016) Merre halad a kereslet? A nem kognitív készségek felértékelődése. In: Munkaerőpiaci Tükör 2016 pp. 150-159 https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2018/01/mt_2016_hun_51.pdf Letöltés dátuma: 2023.05.18.

Fazekas K. (2017) Nem kognitív készségek kereslete és kínálata a munkaerőpiacon. In: Budapest Munkagazdaságtani Füzetek 2017/9 <http://real.mtak.hu/70290/>

Gamper A. (2021) Hogyan nevelt Kentenich atya személyesen? In: Katolikus Pedagógia 2021/1-2 pp. 41-50 https://avkf.hu/wp-content/uploads/2022/02/katolikus_pedagogia_2021_1-2_vegleges.pdf Letöltés dátuma: 2023.05.12.

Gyarmathy É. (2019) Öröm és boldogság az iskolában. In: Új Pedagógiai Szemle 2019/ 9-10 pp.112-121 <https://upszonline.hu/index.php?article=690910014> Letöltés dátuma: 2023.05.10.

Gerölyné Kölkedi É. - Ilauszki J. - Gálné Nagy E. - Szilasy M. (2014) Gyakorló pedagógusok a pedagógusi kompetenciákról. In: Iskolakultúra, 24/3 pp.17–32 <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/21491> Letöltés dátuma: 2023.05.12.

Hámoriné Váczy Zs. (2013) Ismeretek? Készségek? Értékek? Motiváció? Hogyan? In: Könyv és Nevelés 2013/2 https://epa.oszk.hu/01200/01245/00046/pdf/EPA01245_konyv_es_neveles_2013_2.pdf Letöltés dátuma: 2023. 06.02.

Hujbert I. (2018) Az organikus pedagógia lehet a kulcs a neveléshez. Beszélgetés Uzsálné dr. Pécsi Rita neveléskutatóval. In: Katolikus Pedagógia 2018/1-2 pp. 63-68 <https://drive.google.com/file/d/1rSAOxG2RrCEs5XXrwBf3Lik1SyXjf89q/view> Letöltés dátuma: 2023.5.10.

Kenderfi M. (2019) A pályorientáció elmélete és gyakorlata hazánkban. In: Munkaügyi szemle- 2019/62/4 pp. 52-61 <https://www.munkaugyiszemle.hu/palyaorientacio-elmelete-es-gyakorlata-hazankban> Letöltés dátuma: 2023. 05.18.

Liszkai-Peres K. - Konok V. (2022) Digitális bennszülöttek nyomában. In: Anyanyelvi pedagógia 15/4 https://anyanyelv-pedagogia.hu/pdf/Anyv_XV_2022_4_10.pdf Letöltés dátuma: 2023. 06.18.

Lubinszki M. (2022) Vállalkozói kulcskompetenciák az oktatásban. In: Új Pedagógiai Szemle 2022/11-12 https://anyanyelv-pedagogia.hu/pdf/Anyv_XV_2022_4_10.pdf Letöltés dátuma: 2023. 06.18

Nagy H. (2016) Az érzelmi intelligenciáról. Kapcsolata a tanulmányi eredménnyel és a szociális sikerrel iskoláskorúaknál. Iskolakultúra, 16/4 pp.74-84. <http://real.mtak.hu/57690/> Letöltés dátuma: 2023. 05.10.

Néma J. (2023) Szempontok a megváltozott olvasási szokások oktatási integrációjához a generációkutatás tükrében. Új Pedagógiai Szemle 2023/1-2 pp.100-108 [https://upszonline.hu/resources/volumes/73/issues/01-02/upsz_73\(01-02\)_2023_012_nema_judit-eszter.pdf](https://upszonline.hu/resources/volumes/73/issues/01-02/upsz_73(01-02)_2023_012_nema_judit-eszter.pdf) Letöltés dátuma: 2023. 08.27.

Suhajda Cs. (2013) Pedagógusok szerepe a diákok pályaválasztási döntésében. Empirikus kutatások a szakmai pedagógusképzésben Kutatási füzetek pp.139-155. oldal https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/6947/03_suhajda.pdf?sequence=1&isAllowed=y Letöltés dátuma: 2023. 05.12.

Suhajda Cs. – Kovács M. - Ecsey - Orbán M. (2022) A szülők szerepe és lehetőségei a pályorientáció folyamatában. Elméletek, trendek a hazai és nemzetközi kutatások, publikációk alapján. p37 Budapest <https://csalad.hu/api/files/10484-a-szulo-k-szerepe-es-lehetosegei-a-palyaorientacio-folyamataban> Letöltés dátuma: 2023.09.25.

Szabó Cs. (2019) Áthidalható-e a szakadék az oktatásban a digitális bennszülöttek és a digitális bevándorlók között? A kommunikáció oktatása 11 : Generációs kérdések a kommunikációs készségfejlesztésben (pp.9-22) Hungarovox Kiadó https://www.researchgate.net/publication/335128099_Athidalhato-e_a_szakadek_az_oktatasban_a_digitalis_bennszulottek_es_a_digitalis_bevandorlok_kozott Letöltés dátuma: 2023. 08.27.

Szilágyi K. (2015) Munka-pályatanácsadás, mint professzió, Budapest, Kollégium Kft. 283p

Uzsálné Pécsi R. (2010) A nevelés az élet szolgálata. Pécs, Kulcs a Muzsikához Kiadó, 96p

Uzsálné Pécsi R. (2020) Fejleszt vagy rombol? Kulcs az okoseszközök okos használatához. Pécs, Kulcs a Muzsikához Kiadó, 179p

V. Konok – K. Peres – N. Bunford – B. Ferdinandy – Zs. Jurányi – D. Ujfalussy – Zs. Réti – Á. Pogány – G. Kampis – Á. Miklósi (2021) Mobile use induces local attentional precedence and is associated with limited socio-cognitive skills in preschoolers Computers in Human Behavior 120 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563221000807> Letöltés dátuma: 2023.09.06.

V. Konok – R. Szőke (2022) Longitudinal Associations of Children's Hyperactivity/Inattention, Peer Relationship Problems and Mobile Device Use. SUSTAINABILITY, 14 <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/14/8845> Letöltés dátuma: 2023.09.06.

Vekerdy T. (2017) Belső szabadság Elég jó szülő, elég jó gyerek. Budapest, Kulcslyuk Kiadó 250p.

Vígh-Kiss E. (2018) Tanulási motivációk célorientációs megközelítésben. Új Pedagógiai Szemle 2018/ 11-12 pp.124-128 <https://upszonline.hu/index.php?article=681112017> Letöltés dátuma: 2023.05.12.

Wágner É. (2015) Mai gyerek és az iskola Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 3/1 pp.54-59 <https://ojs.elte.hu/gyermeknevelés/article/view/698> Letöltés dátuma: 2023.05.12.

Zóka K. (2019) A világ befogadásának változásai kisgyermekkorban A digitális világ hatása a gyermekekre A BRUNSZVIK TERÉZ SZAKMAI NAPOK keretében szervezett III. Nemzetközi Kisgyermek-nevelési Konferencia kötete, Vác pp.159-173 <http://real.mtak.hu/92172/1/A%20digit%C3%A1lis%20vil%C3%A1g%20hat%C3%A1sa%20a%20gyermekre.pdf> Letöltés dátuma: 2023.08.27.

Felhasznált honlap:

<https://organikusegyesulet.hu/organikus-pedagogia/organikus-eletvezetesi-program/#accordion-4>

7. Táblázatok és ábrák jegyzéke

7.1.Ábrák jegyzéke

1. ábra: Az organikus pedagógia jelképe, az öt küllő.....	23
2. ábra: Az interjút adó pedagógusok adatai	34
3. ábra: Pedagógusok gondolatai a pedagógia előnyeivel kapcsolatban	35
4. ábra: Az organikus pedagógia előnyei a pedagógusok szerint.....	35
5. ábra: A pedagógiával járó hátrányok, a pedagógusok szerint	36
6. ábra: Pedagógusok gondolatai a szülők részéről tapasztalható anomáliákkal kapcsolatban.....	39
7. ábra: Pedagógusok gondolatai a sikeres pályaeorientációval kapcsolatban.....	40
8. ábra: Pedagógusok fejlesztési ötletei.....	45
9. ábra: A szülők első kapcsolódása a pedagógiához	47
10. ábra: Az organikus pedagógia előnyei	48
11. ábra: Az organikus pedagógia nehezen megvalósítható elemei a szülők szerint	49
12. ábra: Szülők válasza a partneri viszony fontosságával kapcsolatban.....	50
13. ábra: A partneri viszonyt segítő rendezvények, programok a szülők szerint	51
14. ábra: Szülők tapasztalata a gyermekük önismereti fejlődésével kapcsolatban.....	53
15. ábra: Szülők válasza a sikeres pályaeorientációval kapcsolatban	53
16. ábra: Szülők véleménye a pályaválasztási döntésről.....	54
17. ábra: A pályaeorientáció fontossága a szülők szerint	55
18. ábra: Az organikus pedagógia hatása a pályaeorientációra nézve a szülők szerint.....	57

7.2.Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Az iskolaválasztást befolyásoló tényezők.....	46
2. táblázat: Az organikus pedagógiai előnyei – szülői eredmények.....	48
3. táblázat: a bizonytalan válaszadók szám szerinti megoszlása.....	52
4. táblázat: Az organikus pedagógiai előnyei- eredmények összehasonlítása.....	59

8. Mellékletek

8.1. 1 számú melléklet: Tanári interjú kérdései:

1. Mióta tanít?
2. Mióta tanít az iskolában?
3. Mikor találkozott először az organikus pedagógiával?
4. Hogyan fogalmazná meg, melyek a módszer előnyei?
5. Miben látja a módszer nehézségeit?
6. Az organikus nevelésben pedagógus és a szülő nevelőtársként vesznek részt a nevelésben. Mi a tapasztalata a gyakorlatban? Hogy tudná jellemezni a pedagógus-szülő partneri viszonyt?
7. Mennyire tartja fontosnak az organikus nevelésben az iskola és a szülők közötti szoros együttműködést?
8. Melyek azok a programok, rendezvények, egyéb eszközök, amelyek segíthetik a fent említett kapcsolatok fenntartását, megerősítését?
9. Melyek azok a nehézségek esetleg anomáliák a szülők részéről, amelyek nehezítik a módszerhez való kapcsolódást?
10. Hogyan fogalmazná meg, mit jelent Önnek a tanulók sikeres pályaeorientációja?
11. Hogy érzi, miben tudja leginkább segíteni ezt a folyamathoz?
12. Van olyan eszköz, módszertan, amivel Ön segíteni tudja a tanulókat önismeretük mélyítésében?
13. Milyen gyakorlatok, programok segítik a diákok pályaeorientációját az iskolában?
14. Hogy látja, az organikus pedagógia módszertana miben képes támogatni ezt a folyamatot?
15. Mennyire érzi sikeresnek a pályaeorientációs gyakorlatokat az intézményében?
16. Van- e az organikus pedagógiával, illetve annak gyakorlatával kapcsolatban fejlesztési ötlete, észrevétele?

8.2. 2 számú melléklet: Szülői kérdőív kérdései:

1. Az Ön szülői szerepe?

édesapa

édesanya

2. Hányadik osztályba jár a gyermeke?

3. Az alábbi pontok közül, mennyire játszottak fontos szerepet a felsorolt tényezők az iskolaválasztásban? Kérem pontozza 1-5ig

Lakóhelyhez közel van

Mert egyházi intézmény

Az organikus pedagógia miatt

Ismerős ajánlotta

Ovis társak ismerősök is ebbe az intézménybe jelentkeztek

Egyéb

4. Fontosnak tartja-e, hogy a katolikus hitéleti nevelés kiegészüljön organikus pedagógiai módszertannal a választott iskolában?

Igen fontosnak tartom

Kevésbé fontos

Nem fontos

5. Mikor találkozott először az organikus pedagógiával?

Voltak előzetes ismereteim

Felvételi elbeszélgetés alkalmával

Felvétel után ismertem meg, az iskolai rendezvények, programok alkalmával

Egyéb

6. Mit gondol a módszer legfőbb előnyének? (Kérem válassza ki a 3 legfontosabbat)

EQ fejlesztés kiemelt szerepe a nevelés során

Önismeret fejlesztése a mindennapokban

A gyermek tanulással kapcsolatos egyéni igényeinek figyelembevétele

A család szoros bevonása az iskola életébe

A partneri kapcsolatok, együttműködések erősítése

Motiváció, érdeklődés fenntartása

Döntésképeség megalapozása

Bizalmi kapcsolat a nevelt és nevelő között

Személyiségközpontú, gyermekközpontú hozzáállás

Kíváncsiság, játékkedv fenntartása

A gyermek személyiségfejlődésének támogatása

Egyéb

7. Kérem mondja el, szülőként, hogy éli meg, melyek az organikus nevelés legnehezebben megvalósítható elemei a gyakorlatban? (ha van ilyen)

8. Mennyire tarja fontosnak, a szoros együttműködést a tantestülettel?

5. Nagyon fontosnak tartom - A pedagógus nevelőtársként vesz részt a gyermek nevelésében, elengedhetetlen a szoros együttműködés a folyamatos kommunikáción keresztül

4. Fontos - Fontos, az együttműködés, de nincs szükség rendszeres kommunikációra, megelégszem a fogadóórák, szülői értekezleteken kapott információkkal

3. Közepesen fontos - Fontosnak tartom, de a pedagógus meghatározóbb szerepet tölt be az iskolai nevelés során, elfogadom javaslatait.

2. Nem fontos - Nem tartom fontosnak, az én időmben sem volt aktív együttműködés az iskola és a szülők között

1. Egyáltalán fontos - Az iskola a gyermekre és a pedagógusokra tartozik, inkább külső szemlélőként vagyok jelen

9. Hogy érzi mely program/programok/rendezvények/egyéb lehetőségek segítik a pedagógusok és a szülők között lévő kapcsolat fenntartását, megerősítését?

Tükör est

Szülői értekezlet

Fogadóóra

Családi délután

Elektronikus úton történő tájékoztatás

Egyéb

10. Hogy látja, segíti gyermekét az iskola valamilyen módon az önismerete útján?

Igen

Nem

Nem tudom megítélni

11. Kérem pár szóban fejtse ki az előző kérdésre adott válaszát.

12. Mit gondol mi kell a sikeres pályaeorientációhoz? (Maximum 3 jelölhető meg)

Önismeret (érdeklődés, képességek, kompetenciák tudatosítása, fejlesztése)

Munkaerőpiaci helyzet ismerete, jövőbeli igények feltérképezése

Iskolarendszer ismerete (Képzési ismeretek, továbbtanulási lehetőségek)

A pályák világával való ismerkedés, ismeretek bővítése

Realitás (képességeihez mérten kell döntést hozni)

Hiányszakmát kell választani

Mindegy csak legyen egy diplomája, az mindenhol előnyt jelent

Nem az a lényeg, hogy mit választ, hanem hogy elégedett legyen a döntésével

Érdeklődésének megfelelően kell döntést hoznia

Olyan szakmát, pályát kell választania, amiből meg is fog tudni élni

Egyéb

13. Mit gondol szülőként a pályaválasztási döntésről?

Ő fog dönteni, nem gondolom, hogy fontos mit gondolok én
Ő dönt, de remélem ki fogja kérni a véleményemet
Segítem a döntésben és a döntéshez vezető folyamatban
Megkérdezem a véleményét, és érdeklődésének megfelelően én hozom meg a döntést
Én fogok dönteni, mert 8. osztályban még nem tud reális döntést hozni, én jobban tudom mi jó neki

14. Mennyire tartja fontosnak gyermeke mostani életszakaszában?

Kiemelten fontos
Nagyon fontos
Szerintem minden életszakaszban fontos ezzel foglalkozni
Fontos, de még nem érint minket ez a kérdés
Nem tudom eldönteni

15. Fontosnak tartja, hogy az iskola segítse gyermekét a pályaaorientációs folyamatban? Kérem jelölje meg az Önnek legmegfelelőbb kijelentést.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az iskola megmutassa a lehetőségeket és a képességekhez, érdeklődéshez mértén orientálja is a tanulókat valamilyen irányba.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az iskola megmutassa a lehetőségeket, de nem feladata, hogy valamilyen irányba terelje a tanulókat.

Örülök, ha van ilyen alkalom, biztosan jó valamire.

Ez semleges téma számomra vagy túl korainak tartom.

Szerintem nincs különösebb jelentősége, nem hiszem, hogy hatással lesz a döntésre.

16. Hogy látja milyen pályaaorientációs lehetőségekkel segíti gyermekét az iskola? (Több lehetőség is megjelölhető)

Pályaaorientációs napok szervezése

Pályák világával való ismerkedés

Információ átadás a továbbtanuláshoz

Előadás a gyermekek részére

Előadás a szülők részére

Önismereti kérdőív kitöltése

Érdeklődés, képességek tudatosítása

Egyéni tanácsadás

Csoportos tanácsadás

Szülők munkájának bemutatása az osztálynak

Környékbeli továbbtanulási lehetőségek ismertetése

Nem tudok rá válaszolni

Egyéb

17. Amennyiben gyermeke vagy Ön részt vett a fent említett események/programok valamelyikén, mennyire ítéli hasznosnak?

	Hasznos volt	Nem volt hasznos
Pályaorientációs napok szervezése		
Pályák világával való ismerkedés		
Előadás a gyermekek részére		
Előadás a szülők részére		
Érdeklődés, képességek tudatosítása		
Önismereti kérdőív kitöltése		
Információ átadás a továbbtanuláshoz		
Egyéni tanácsadás		
Csoportos tanácsadás		
Szülők munkájának bemutatása az osztálynak		
A környékbeli továbbtanulási lehetőségek ismertetése		
Egyéb		

18. Mi a tapasztalata? Miben segíti leginkább az organikus pedagógia gyermekét, ami pozitív hatással lehet a pályaeorientációra? (több lehetőség is megjelölhető)

Önismeret erősítése

Döntéskéesség kialakítása

A személyiség kibontakoztatásában

Motiváció fenntartása

Kíváncsiság, játékkedv fenntartása

Érdeklődés, képességek tudatosítása, fejlesztése

Egyéb

19. Ha van bármilyen tapasztalata, észrevétele, gondolata, amit szívesen megosztana, kérem írja le.

9. Függelék

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Törökné Milák Tímea Rita
A Hallgató Neptun kódja: V2Q9BQ
A dolgozat címe: Az organikus pedagógia bemutatása és annak hatásának vizsgálata a pályaaorientációra
A megjelenés éve: 2023.
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Göd 2023. november 2.

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Törökné Milák Tímea Rita (név) (hallgató Neptun azonosítója: V2Q9BQ) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: 2023 év 11 hó 02 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.